

Tytti Rantanen
2012

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

Tarinan käyttö lähihoitajan näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa

Opinnäytetyö

Ammatillinen opettajankoulutus

2012

Tytti Rantanen

Tekijä

Tytti Rantanen

Vuosi 2012

Työn nimi Tarina oli hyvä juttu! – Tarinan käyttö lähihoitajan näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa

TIIVISTELMÄ

Suoritin ammattiopettajakoulutukseen liittyvän opetusharjoitteluni lähihoitajan ammatillisten perusopintojen valmistavan koulutuksen yhden opetusjakson opettajana Koulutuskuntayhtymä Tavastiassa syksyllä 2012.

Kuvaan opinnäytetyössäni opetusharjoitteluni kokemuksia ja havaintoja tarinan käytöstä lähihoitajien aikuisopiskelijaryhmän opetuksessa.

Rakensin opetusharjoitteluni sisältöön miniprojektiksi kutsumani projektioppimisen keinoin toteutetut ryhmätyöt. Ryhmätöiden tehtävänantona toimi fiktiivinen ”Niemisen perheen tarina”, jonka perheenjäsenten tilanteen kautta opiskelijat lähtivät viidessä ryhmässä miettimään ja kokoamaan tietoa erilaisista ratkaisuista perheen sosiaali- ja terveystalveluiden tarpeeseen. Tarinan käyttö opetuksessa perustui konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen uuden tiedon rakentamisesta aiemmin opitun ja koetun ja näin olemassa olevan tiedon varaan. Tällaiseen tiedon muodostamiseen tarvitaan oman ajattelun jakamista vuoropuhelun ja osallistavien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa pyrin noudattamaan integraatiivisen pedagogiikan ja projektioppimisen ajatuksia.

Tavoitteena oli toimintatutkimuksellisesti osallistamalla itse havainnoiden opettajana käytyjä ryhmäkeskusteluja sekä opetuskokonaisuuden lopuksi tehdyn kyselyn kautta muodostaa käsitystä siitä, vaikuttiko tarinan varaan rakennettu ja sovellettavaksi tarkoitettu tiedonhankinta aikuisopiskelijaryhmän oppimiseen. Minua kiinnosti tietää, oliko tarinan käytöstä opiskelijoiden mielestä oppimisen kannalta hyötyä, haittaa tai ylipäänsä mainittavaa vaikutusta suuntaan jos toiseen.

Opintojakson lopussa tekemäni kyselyn tulokset ja opiskelijoiden palautteet tukevat toisiaan. Suurin osa opiskelijoista oli joko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä siitä, että tarina auttoi heitä oppimaan opintosisällön asioita ja että näin ne olivat paremmin liitettävissä käytäntöön. Myös siitä, että tarina auttoi opetuksen kokonaisuuden hahmottamisessa ja liitti opetuksen eri osa-alueita toisiinsa, opiskelijat olivat vahvasti samaa mieltä.

Avainsanat: Integraatiivinen opetus, konstruktivismi, lähihoitaja, tarinan käyttö opetuksessa

Sivut 25 s. + liitteet 14 s.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2. TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA	3
2.1. Konstruktivistinen oppimiskäsitys	3
2.2. Integratiivinen pedagogiikka	4
2.3. Projekti yhteistoiminnallisen oppimisen välineenä	5
2.4. Tarinallisuus opetuksessa	6
3. OPETUKSEN KONTEKSTI	8
3.1. Lähihoitajan näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
3.2. Ihmisen kasvun tukeminen ja ohjaus- opetuskokonaisuus	11
3.3. Opetusryhmän kuvaus	12
4 TOIMINNAN TUTKIMUS	13
4.1. Toimintatutkimus tiedonhankintamenetelmänä	13
4.2. Niemisen perheen tarinan liittäminen oppisisältöön	15
4.3. Tarinallisen miniprojektin toteuttaminen opetuksessa	15
4.4. Opiskelijoiden itse- ja ryhmäreflektiot metaoppimisen varmistajana	17
5. OLIKO TARINASTA HYÖTYÄ VAI HAITTAA OPPIMISESSA?	18
5.1. Kysely tarinan käytöstä lähihoitajan ammatillisen peruskoulutuksen valmistavassa opetuksessa	18
5.2. Kyselyn tuloksia	19
5.3. Opiskelijoiden kommentit ja palautteet	21
6 POHDINTA.....	23
LÄHTEET	25
Liite 1	Opetusharjoittelun sisältö
Liite 2	Niemisen perheen tarina
Liite 3	Lapsiperheiden palvelut-ryhmän tehtävänanto
Liite 4	Päihdepalvelujen ryhmän tehtävänanto
Liite 5	Lapsiperheiden palveluiden ja päihderyhmän jatkotarinat
Liite 6	Itse- ja vertaisarviointi ryhmätyöskentelystä
Liite 7	Kysely tarinan käytöstä lähihoitajan näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa

1 JOHDANTO

Tämän päivän aikuisopiskelu on monipuolista, käytännönläheistä tekemällä oppimista, jossa tavoitteena on käyttää omaa asiantuntemusta ja kokemusta apuna. Keskustelu, yhteistyö, ajatusten vaihto ja yhdessä oppiminen ovat tärkeä osa aikuisopiskelua. Jotta opiskelu olisi tuloksellista, omia oppimistavoitteita ja motivaatiota kasvattavaa, se edellyttää aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta.

Kiinnostus oman ammattitaidon kehittämiseen on hyvä lähtökohta aikuisopiskelulle. Aikuisopiskelija asettaa itse tavoitteensa ja vastaa niihin pääsystä kouluttajien, opiskelijatovereiden sekä ohjaus- ja tukipalveluiden avulla. Aikuisopiskelu vaatii valmiuksia kohdata uusia haasteita ja on hyvä olla utelias ottamaan selvää aikuiskoulutuksen tarjoamista haasteista.

Aikuisopiskelu ja siihen liitetyt tavoitteet ja menetelmät koskettavat yhtälailla minua itseäni aikuisopiskelijana kuin lopputyöni aiheena olevaa lähihoitajien aikuisopiskelijaryhmää, jonka kanssa yhdessä taivalsimme opetusharjoitteluni opetussisältöjä ihmisen kasvun ja kehityksen tukemisesta Koulutuskuntayhtymä Tavastian valmistavassa koulutuksessa syksyllä 2012.

Ammatillisissa opinnoissani laadin keväällä 2012 Oppimisympäristön suunnittelutehtävässä alkutahdit lopputyöni aiheeseen. Tuolloin hahmottui ajatus käyttää aiemmin Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitoksella (THL) tekeillä olevaan julkaisuun Hämeenlinnan kaupungin Kansallisen sosiaali- ja terveysohjelman (KASTE) -hankkeessa Monialaisesti yhdessä lapsen parhaaksi tuottamaani ”Niemisen perheen Monari-tarinaa” nk. miniprojektina opetuksen sisällä. Ajatuksena oli yhdistää opetuksessa tarinan perheenjäsenten tilanteet reflektoitavaksi lasten, nuorten ja perheiden palvelujärjestelmän kokonaisuuden hahmottamiseksi ja tärkeimpien palveluprosessien ymmärtämiseksi. Tavoitteena oli myös tuottaa opitun perusteella tarinan perheelle ja sen jäsenille opiskelijoiden pienryhmien oma kertomus tilanteiden ratkaisusta, joita sitten syntyikin.

Vakuutuin entisestään suunnitelmani toimivuudesta, kun tein tarkkaa opetusharjoittelusuunnitelmaani. Noviiisina asetin tavoitteikseni mm. kyetä noudattamaan laatimaani opetussuunnitelmaa kaikkine yksityiskohtaisine tuntisuunnitelmineen ja oppia käyttämään osallistavia opetusmenetelmiä, erilaisia yhteiseen ja pienryhmissä tapahtuvaan vuoropuheluun perustuvia ryhmätyömenetelmiä, jotka tukevat asetettujen oppisisältöjen omaksumista ja käytännön toteuttamista.

Opetukseni taustalle asetin konstruktivistisen oppimiskäsityksen kannustamaan opiskelijoita omaan tiedonmuodostukseen ja rakentamaan yhteistä ymmärrystä. Yhtenä pontimena tarinan ja pienryhmätyöskentelyn käyttöön oli myös havainto, että opetussisällön opettaminen siihen varatussa ajassa (40 h) olisi ollut todella haasteellista niin opettajaopiskelijan kuin aikuisopiskelijaryhmänkin kannalta ja saattaisi mennä liikaa frontaali-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

opetuksesi kaikista hyvistä opiskelijoista osallistavista suunnitelmista huolimatta.

Keräsin opiskelijoilta opetusjakson lopussa palautteen, jossa kymmenen väittämän ja viisiportaisten valintavaihtoehtojen avulla sain kartoitettua 21 opiskelijan ajatuksia ja mielipiteitä tarinan käytöstä opetuksessani. Erityisen mielenkiintoni kohteena oli, auttoiko Niemisen perheen tarinan käyttö Ihmisen kasvun tukeminen ja ohjaus -opintojakson opetuksessa opetuksen sisältöjen oppimista ja muistamista sekä niiden liittämistä käytännön tilanteisiin vai estikö se pikemminkin asiakokonaisuuksien oppimista ja hahmottamista.

Ihmisen kasvun tukeminen ja ohjaus -opintojakson sisällön osittainen toteuttaminen Niemisen perheen tarinan avulla oli tietoinen riskivalinta, joka saadun palautteen mukaan kuitenkin kannatti tehdä.

2. TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA

Tarinan käyttö opetuksessani perustui konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen uuden tiedon rakentamisesta aiemmin opitun ja koetun ja näin olemassa olevan tiedon varaan. Tällaiseen tiedon muodostamiseen tarvitaan oman ajattelun jakamista vuoropuhelun ja osallistavien opetusmenetelmien avulla. Seuraavissa kappaleissa määritellään tarkemmin konstruktivistisen oppimiskäsityksen, integratiivisen pedagogiikan ja projektioppimisen käsitteitä. Oman lukunsa saa tarinan käyttö opetusmenetelmänä, jossa kerron yhdestä aiemmasta tutkimuksesta, joka aiheesta on tehty.

2.1. Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Oppimisen tutkijat ovat viime vuosina kohdistaneet runsaasti kritiikkiä ja kehittämisesityksiä perinteisiä koulutuksellisia käytäntöjä kohtaan. Perinteiset koulutukselliset käytännöt, jotka keskittyvät tietojen esittämiseen, toistamiseen ja kontrolloinnin ympärille, näyttävät pikemminkin ehkäisevän kuin edistävän esimerkiksi sellaista asiantuntijuuden kehittymistä, joka ilmenee etenevänä ongelmanratkaisuna, jatkuvana oppimisena ja itsensä ylittämisenä. (Tynjälä, 1999, 161–162.)

Perinteistä opetusta ja sen muotoja on kritisoitu myös siitä, että ne tuottavat usein elotonta tietoa, joka on käyttökelpoista esimerkiksi tenteissä, mutta jota ei pystytä käyttämään todellisen työelämän monimutkaisissa ongelmissa. Perinteiset opetusmenetelmät, kuten luennot ja kirjatentit, eivät juuri edistä kykyä löytää oikeaa tietoa ja soveltaa sitä, yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja eivätkä suullisia ja kirjallisia kommunikaatiotaitoja, joita tämän päivän työelämässä tarvitaan ja työntekijöiltä edellytetään. Tynjälän (1999, 162) mukaan yksi tämän päivän suurimpia haasteita koulutukselle onkin kehittää opetusmenetelmiä, joissa integroituvat alakohtaisen tiedon opiskelu ja edellä kuvattujen yleisten taitojen harjaannuttaminen. Tietoja ja taitoja yhdistävien erilaisten pedagogisten suuntausten (esim. prosessorientoitunut opetus, ongelmalähtöinen oppiminen, konstruktivistiset oppimisympäristöt) yhteisenä perustana on konstruktivistinen oppimiskäsitys.

Konstruktivismi on tietoteoreettinen näkemys siitä, mitä tieto on ja miten ihminen hankkii tietoa. Konstruktivismi jakautuu moniin erilaisiin painotuksiin, kuten esimerkiksi radikaaliin tai kognitiiviseen konstruktivismiin, sosiaaliseen konstruktivismiin ja konstruktionismiin. Näille eri painotuksille on yhteistä tiedonkäsitys, jonka mukaan tieto ei ole sellaisenaan siirrettävissä olevaa objektiivista heijastumaa maailmasta, vaan se on aina joko yksilön (radikaali/kognitiivinen konstruktivismi) tai sosiaalisen yhteisön rakentamaa (sosiaalinen konstruktivismi). Oppiminen nähdään oppijan aktiivisena kognitiivisena ja/tai sosiaalisena toimintana, jossa hän jatkuvasti rakentaa kuvaansa maailmasta ja sen ilmiöistä tulkiten uutta in-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

formaatiota aikaisempien tietojensa, käsitystensä ja uskomustensa pohjalta ja osallistuen sosiaalisten yhteisöjen toimintaan.

Konstruktivistinen pedagogiikka painottaa oppijan aktiivista roolia ja sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitystä oppimisessa passiivisen tiedon vastaanottamisen sijaan (Tynjälä, 1999, 163).

2.2. Integratiivinen pedagogiikka

Integratiivisen pedagogiikan kantasana on latinan verbi ”integro” (integraatio), joka merkitsee muun muassa ”palauttaa ennalleen”, ”tehdä kokonaiseksi”, ”uudistaa”, ja ”aloittaa uudelleen”. Miia Collaanuksen (2009, 1 - 2; Tynjälä 2010, 81) mukaan integraation idea on yksinkertaistettuna se, että lopputulos on enemmän kuin osiensa summa, toisin sanoen sitä ei olisi olemassa ilman jokaista sen rakentumiseen osallistunutta elementtiä.

Sipinen (2012, 12) tiivistää pro gradu -tutkielmassaan hyvin Tynjälän, Heikkisen ja Kiviniemen määritelmän, että integratiivinen pedagogiikka on kokoelma periaatteita, joiden mukaan oppimistilanteissa yhdistetään keskeisiä asiantuntijuuden elementtejä, kuten teoreettista tietoa, käytännöllistä osaamista ja itsesäätelytaitojen kehittämistä (Tynjälä ym. 2011; Tynjälä 2010, 80.)

Päivi Tynjälä (2010, 80) on kehittänyt edelleen integratiivisen pedagogiikan mallin, jonka muodostumiseen on hänen mukaansa vaikuttanut asiantuntijuuden tutkimuksen kognitiivista eli tiedollista aspektia korostava näkökulma, sosiaalisen eli osallistumisen näkökulma sekä tiedon luomisen näkökulma. Malli on kehittyessään omaksunut elementtejä ja sitä tukevia teoreettisia näkökulmia myös uusimmasta aikuisen ajattelun tutkimuksesta, älykkyyden tutkimuksesta ja ammatillisen koulutuksen työharjoittelua koskevasta tutkimuksesta.

Integratiivisen pedagogiikan mallin keskeiset periaatteet ovat Tynjälän mukaan seuraavat:

1. Asiantuntijuuden kehittymistä on pidettävä kokonaisvaltaisen prosessina, jossa teoriaa ja käytäntöä ei voida erottaa toisistaan. Koulutuksessa ja ammatillisen osaamisen kehittämisessä teoreettinen aines olisi yhdistettävä käytännölliseen ongelmanratkaisuun autenttisissa tilanteissa, simuloituissa ympäristöissä tai erilaisten harjoitustehtävien avulla. Teoreettinen tieto tarjoaa käsitteellisiä välineitä, joiden avulla käytäntöä voidaan paremmin ymmärtää ja analysoida.
2. Itsesäätely ja oman toiminnan ohjaaminen on keskeinen osa asiantuntijuutta. Sitä voidaan kehittää oman toiminnan ja omien kokemusten kriittisellä reflektiolla. Teoreettiset mallit ja käsitteet tarjoavat apuvälineitä reflekti-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

oon ja auttavat tekemään siitä analyttisempaa, käsitteellisempää ja yleisluonteisempaa.

3. Teoriaa, käytäntöä ja reflektiota toisiinsa kytkevät oppimistehtävät pakottavat opiskelijat tai työntekijät integraatiiviseen ajatteluun, ja ne edellyttävät kolmen älykkyyden muodon - analyttisen, käytännöllisen ja luovan älykkyyden – käyttöä.
4. Opiskelijoille tulisi järjestää mahdollisuus osallistua työelämän todellisiin käytäntöihin, joissa voidaan yhdistää oppilaitoksessa opittua teoreettista tietämystä käytännön kokemukseen ja oman toiminnan reflektioon. Oppimisympäristöt tulisi suunnitella yhdessä työelämän kanssa niin, että opiskelijoiden, työntekijöiden ja opettajien osaamista voidaan hyödyntää uuden tiedon luomisessa ja uudenlaisten käytäntöjen kehittämisessä (= konstruktivistinen oppimisympäristö).

Integraatiivisen pedagogiikan keskeinen periaate on, että oppimisympäristöt, oppimistilanteet tai kurssit tulisi suunnitella siten, että kaikki asiantuntijuuden peruselementit, kuten teoreettinen tieto, käytännöllinen tieto (taidot), itsesäätelytiedot ja – taidot sekä sosiokulttuurinen tieto, ovat mukana niin, että niitä voidaan yhdistää toisiinsa. (Tynjälä, 2010, 86 - 87).

2.3. Projekti yhteistoiminnallisen oppimisen välineenä

Oppimisen ja asiantuntijuuden tutkimuksessa on tultu tulokseen, että kaikki osaaminen ja asiantuntijuus on hyvin tilanne- ja kontekstisidonnaista. Lisäksi on tehty johtopäätös, että laadukas oppimisympäristö on mahdollisimman pitkälle samanlainen, kuin käytännön osaamista edellyttävä ympäristö. On havaittu, että tarkoituksenmukaisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu monimutkaisen toiminnan ”sivutuotteena” autenttisissa osallistumis- ja vuorovaikutusympäristöissä (esim. ammatillisissa työympäristöissä, työssäoppimisessa). Niinpä näitä toimintaympäristöjen piirteitä on pyritty jäljittelemään myös oppimista varten organisoiduissa koulutusympäristöissä. (Eteläpelto & Rasku-Puttonen 1999, 181.)

Mielekkäiden sisältöjen sekä tavoitteiden ja oppijan motivaation kannalta tarkoituksenmukaisia yhteistoiminnallisia oppimisympäristöjä luovat esimerkiksi viime aikoina käyttöön otetut erilaiset ongelmalähtöisen oppimisen, projektioppimisen tai yhteistoiminnallisen ja yhteisöllisen oppimisen muodot sekä näiden kanssa samansuuntaiset työssä tai tekemällä oppimisen mallit.

Projektioppiminen viittaa yleisiin opetuksen organisointimuotoihin eikä itse oppimisprosessiin. Samansuuntaisia työskentelymuotoja ovat esimerkiksi yhteistoiminnallinen oppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen, vastavuoroinen opettaminen ja erilaiset ryhmässä oppimisen muodot, joissa

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

oppimisen organisoinnin lähtökohtana on oppijoiden kesken tapahtuva sosiaalinen vuorovaikutus

Projektioppimisen käytön perusteluina on esitetty paitsi autenttisen osallisuuden/osallistumisen tuomaa oppimisen mahdollisuutta myös, että projektioppiminen on paremmin motivaatiota ylläpitävä opiskelumuoto kuin perinteinen opettajajohtoinen luokkahuoneopetus tai yksin tapahtuva opiskelu. Tilannesidonnainen (situationaalinen) oppimiskäsitys olettaa, että yksilölliset ja sosiaaliset taidot muodostavat toisistaan erottamattoman kokonaisuuden henkilön osaamisessa. Myöskään ryhmätoiminnassa tai yksilöllisessä oppimisessa käytettäviä työskentelymuotoja ei pidetä perustaltaan erilaisina. Yksilöllinen ja sosiaalinen ymmärretään ainoastaan erilaisina näkökulmina ja perspektiiveinä oppimiseen. On todettu, että kaikki mitä ihmiset tekevät, on aina sekä sosiaalista että yksilöllistä. Tilannesidonnainen näkökulma näkee oppimisen osallistumisena sosiaalisiin käytäntöihin ja olettaa, että kaikki oppiminen tapahtuu monimuotoisissa ja monimutkaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. (Eteläpelto & Rasku-Puttonen 1999, 186–187.)

Projektioppimisella tarkoitetaan mm. Blumfeldtin ja Laffeyn mukaan suhteellisen pitkäkestoista, mielekkäiden ongelmien ympärille rakentuvaa prosessia, joka yhdistää eri tieteen- tai tiedonalojen käsityksiä ja käsitteitä. Projekti-perustaisessa oppimisessa tavoitellaan sitä, että opiskelijat pyrkivät ratkaisemaan aitoja ja mahdollisimman todellisen tuntuksia ongelmia tämentämällä ja kokoamalla tietoa, keskustelemalla ideoista, tekemällä johtopäätöksiä ja jakaen ideoitaan ja löydöksiään muille. Opiskelijoilta edellytetään työskentelyn organisoimista ja yleensä jonkin tietotuotteen tekemistä. Lisäksi heidän on oltava yhteistyössä opiskelijatovereittensa kanssa sekä löydettävä resurssit, ohjaus ja arviointi työnsä saadakseen aikaan laadukkaita tuloksia (Eteläpelto ym. 1999, 202.)

2.4. Tarinallisuus opetuksessa

Paula Eskelinen on vuonna 1999 tekemässään sosiaalipolitiikan pro gradu -tutkielmassa, Tarina teoriaa ja käytäntöä yhdistävänä opetusmenetelmänä sosiaalityössä, tarkastellut sitä, miten tarina opetusmenetelmänä soveltuu sosiaalityön tietoaineksen opetukseen. Hänen lähtöoletuksenaan oli teorian ja käytännön hankala integroituminen sekä sosiaalityön koulutuksessa että työelämässä. Eskelinen etsi tutkielmassaan metodia opetukselle, jonka avulla olisi ollut mahdollista toteuttaa sosiaalityöntekijän reflektiivinen dialogi teorian ja käytännön maailmojen välillä. Hän määritteli tarinan aktiiviseksi tilannekuvaukseksi, jonka opettaja luo palvelemaan opiskeltavaa tietoa. Tutkielmassa verrattiin tarinan yhteyksiä ja eroja ongelmaratkaisukeskeisesti suuntautuneeseen, sosiaalityön käytännöistä tuttuun case-menetelmään.

Tutkielma perustui teoreettiseen tarkasteluun, jonka johtopäätöksenä Eskelinen tuli tulokseen, että tarina soveltuu parhaiten abstraktien, yleisluonteisten käsitteiden opiskeluun. Tarinan avulla voidaan yleiset käsitteet ni-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

voa käytännön tilanteisiin ja konkretisoida niiden merkitystä monimuotoisessa sosiaalityössä. Eskelinen arvelee teoreettisen pohdiskelunsa johtopäätöksenä, että opiskeluprosessiin yhdistetty ongelmalähtöinen ja reflektiivinen työskentely saattaa lisätä opiskelijoiden ymmärrystä opiskeltavasta aineesta ja auttaa syventämään tiedon käsittelyä.

Pysäytetyn tarinan käyttö sosiaalityön opetuksessa saattaisi auttaa sosiaalityön opetuksessa opiskeluvaiheessa opiskellun tietoaineksen siirtymistä tulevaisuuteen, sosiaalityöntekijän ammatilliseksi työvälineeksi. Tutkielmaan ei kuitenkaan liittynyt empiiristä tutkimusosaa, joten Eskelinen toteaa, että tarinan todellinen toimivuus teoriaa ja käytäntöä yhdistävänä tekijänä sekä sosiaalityöntekijän dialogi-teorian ja käytännön maailman välillä vaatisi empiiristä jatkotutkimusta. (Eskelinen 1999.)

3. OPETUKSEN KONTEKSTI

Opetusharjoitteluni toteutui kuuden jäsenkunnan (Akaa, Hattula, Hämeenlinna, Janakkala, Pälkäne ja Urjala) ylläpitämän Koulutuskeskus Tavastian sosiaali-, terveys ja liikunta-alan koulutusalailla. Koulutuksen järjestämisluvan mukaisesti Hämeenlinnan koulutuskuntayhtymä voi toteuttaa toisen asteen ammatillista peruskoulutusta jäsenkunnissaan ja aikuiskoulutusta koko maassa.

Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisluvan mukaan kuntayhtymä voi järjestää ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta ja muuta ammatillista lisäkoulutusta oppilaitosmuotoisena sekä oppisopimuskoulutuksena kaikilla koulutusaloilla. (Toiminta- ja taloussuunnitelma 2012 – 2015, 5.)

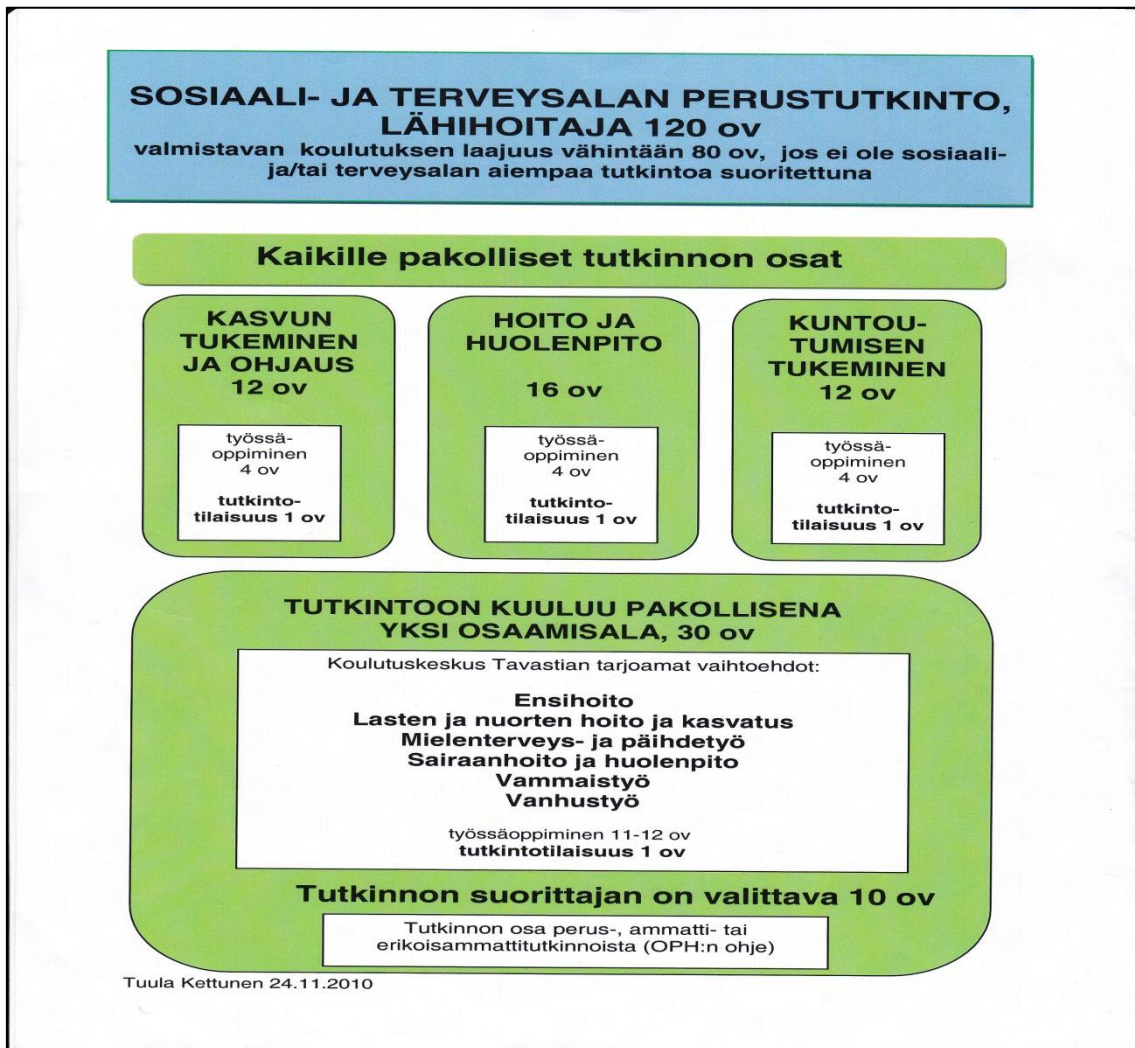
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon lähihoitajan päiväopintojen koulutuksen tavoitteena on suorittaa sosiaali- ja terveysalan perustutkinto näyttötutkintona ja valmistua ammattitaitoiseksi lähihoitajaksi työskentelemään hoito-, huolenpito-, ja kuntoutustyössä avo- ja laitoshoidon julkisella ja yksityisellä sektorilla.

Sosiaali- ja terveysalanperustutkinnon suorittaneen työympäristöjä voivat olla terveyskeskukset ja sairaalan vuodeosastot, vanhainkoti, kotihoito ja palvelutalot, päivähoito ja muut hoito- ja palveluyksiköt, kuten esimerkiksi sairaankuljetus.

Koulutus on tarkoitettu alasta kiinnostuneille ja alalle soveltuville aikuisille, joilla tulee olla kansa- tai peruskoulu suoritettuna. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2011.)

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

Oheisessa kuvassa on tarkemmin avattu ja kerrottu koko lähihoitajan perustutkinnon opetuksen kokonaisuus.

KUVA 1 Kuva 1. Lähihoitajan opintojen kokonaisuus.

3.1. Lähihoitajan näyttötutkintoon valmistava koulutus

Sosiaali- ja terveystalalan lähihoitajan perustutkinto suoritetaan näyttötutkin- tona, ja siihen liittyy valmistava koulutus. Valmistavan koulutuksen tar- koituksena on antaa valmiudet tutkintotilaisuuksiin, joissa tiedot, taidot ja kokemus osoitetaan aidossa työelämäympäristössä. Opiskelu toteutuu päiväopiskeluna, johon sisältyy työssäoppimista, etäopiskelua ja yksilöl- listä opintojen ohjausta. Jokaiselle opiskelijalle tehdään opiskelun alku- vaiheessa henkilökohtaistamissuunnitelma, jossa otetaan huomioon aikai- sempi koulutus ja työkokemus. (Sosiaali- ja terveystalalan perustutkinto 2011.)

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

Lähihoitajan työ vaatii herkkää havaintokykyä sekä asiakkaiden elämäntilanteiden tunnistamis- ja arviointikykyä. Työskentely edellyttää teoreettista, käytännöllistä ja persoonallista työtettä. Sosiaali- ja terveysalan koulutus ja ammatissa toimiminen edellyttävät hyvää fyysistä toimintakykyä, henkistä tasapainoa ja kykyä olla vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa. (Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2011.)

Sosiaali- ja terveysalalla työskennellään ihmisten kanssa ja heitä varten. Alalla tarvitaan laaja-alaista osaamista ja erikoisosaamista. Asiakasryhmät ovat erilaisia ja heidän kanssaan tehdään työtä monenlaisissa toimintaympäristöissä. Asiakkaiden erilaiset kulttuuritaustat on myös huomioitava työskennellessä heidän kanssaan. Lähihoitajan työssä korostuvat ammatilliset, eettiset sekä ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot sekä alan tietotekniikan ja teknologian hallinta. Työ vaatii tekijältään joustavuutta ja kykyä sopeutua muuttuviin tilanteisiin sekä valmiutta omaksua uusia tietoja ja taitoja.

Perustutkinnon suorittaneella oletetaan olevan paitsi hyvät vuorovaikutus-, ihmissuhde- ja neuvottelutaidot myös kyky toimia moniammatillisissa työryhmissä, projekteissa ja yrittäjänä. Hän osaa toimia monikulttuurisessa toimintaympäristössä ja on kielitaitoinen. Hän omaa sekä vahvaa osaamista sosiaali- ja terveysalan hoito-, huolenpito-, kuntoutus- että kasvatus- ja ohjaustehtävissä.

Lähihoitajan ammattitaito muodostuu

- **ammattieettisestä osaamisesta** (eettisten ongelmien tunnistaminen, käsittely ja ratkaisu, vastuullinen ja oikeudenmukainen toiminta ja ammattietiikan noudattaminen)
- **tiedollisesta osaamisesta** (ammatin tietoperustan hallinta, elinikäinen oppiminen, kyky hankkia ja soveltaa uutta tietoa sekä perustella tekemiään ratkaisuja, yrittäjämäinen ajattelu)
- **taidollisesta osaamisesta** (vuorovaikutus- ja viestintätaidot, sosiaaliset taidot ja ammatilliset taidot)
- **esteettisestä osaamisesta** (työ- ja elinympäristön eettisyyden huomioon ottaminen, positiivisen ilmapiiirin luominen ja toisten huomioon ottaminen).

Peruskoulutuksen tarkoituksena on, että sen jälkeen opiskelija hallitsee ihmiseen, hänen sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöönsä ja yhteiskuntaan liittyvän ammatillisen tietoperustan ja ottaa sen huomioon työssään. Lisäksi hän hallitsee työssään tietosuojan, työturvallisuuden ja ergonomiaan liittyvät säännöt ja noudattaa niitä. (Oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma 2010, 4 - 5.)

3.2. Ihmisen kasvun tukeminen ja ohjaus- opetuskokonaisuus

Opetusharjoitteluni Koulutuskeskus Tavastian sosiaali- ja terveystieteen perustutkinnon lähihoitajaksi opiskelevien aikuisten valmistavassa päiväopetuksessa sisälsi 2 ov:n (40 h) mittaisen Ihmisen kasvun tukeminen ja ohjaus-opintosisällön valmistelun ja opetuksen. Tämä kahden opintoviikon laajuinen opinto- ja opetussisältö oli osa laajempaa (2,5 ov, 50 h) Ihmisen hyvinvoinnin tukeminen -opintojaksoa ja Kasvun tukeminen ja ohjaus (12 ov, 120 h) opintokokonaisuutta.

Opetusharjoittelujaksoni sisällöt johdettiin ja arviointikriteerit määriteltiin Tavastian sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan henkilökohtaistamissuunnitelmassa (HEKSU) seuraavasti:

- Terveystieteen, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen (arviointikriteerit 2.10)
- Sosiaali- ja terveystieteen perustutkintoa, sosiaali- ja terveydenhuollon historiaa ja toimintajärjestelmää koskevan tiedon hallinta (arviointikriteerit 3.10 – 3.11)
- Sääntöjä ja toimintaperiaatteita koskevan tiedon hallinta (arviointikriteerit 3.12 – 3.13)
- Elinikäisen oppimisen taidot: Vuorovaikutus ja yhteistyö (ak 4.6 – 4.7), ammattietiikka (ak 4.8) ja terveys, turvallisuus ja toimintakyky (ak 4.9 – 4.10) (Koulutuskeskus Tavastia, 2012, 4,6,8.)

Opetuksen sisällöt ja opetusmateriaalit työstin pääosin itse. Ohjaavalla opettajallani oli hyvät sisältörungot opetettavista aiheista olemassa vuosien työkokemuksensa tuottamina, jotka hän antoi minulle mielellään käyttöön opetuksen sisältöjä suunnitellessani. Opintosisällöt olivat perinteisesti noudattaneet useita vuosia määrätyn saman oppikirjan sisältöjä (esimerkiksi ”Lähihoitajana yhteiskunnassa” -kirja) joka kuitenkin aloittaessani opetusharjoittelua päätettiin vaihtaa toiseen teokseen (” Turvaverkko vai trampoliini – sosiaaliturvan mahdollisuudet”), jolloin opetussisältöjen painotukset ja järjestys muuttuivat ja opetusmateriaalit oli hyvä tehdä sen mukaisiksi.

Toiveeni mukaisesti opetusharjoitteluni(Liite 1) toteutui pääosin kuuden viikon aikana 23.8. – 28.9.2012 (vk 34 – 39) kahtena neljän tunnin opetustilanteena viikossa, kahtena päivänä joko koko aamupäivän tai iltapäivän opetuksena. Kahden opetusharjoitteluviikkoni tunnit jakaantuivat kolmelle päivälle, mikä oli hieman vaikeaa toteuttaa muun arkityöni ohessa. Jaoin opiskelijoille tekemäni alustavan opintosisällön heti opetuksen alussa, jossa oli määritelty myös yksi oppimisen arvioinnin osa tentillä, jossa arvostelu suoritettiin asteikolla 1 - 3 (1= tyydyttävä, 2= hyvä, 3= erinomainen).

3.3. Opetusryhmän kuvaus

Ennakkotietoni opetusryhmästä pysyi pitkään melko yleisellä tasolla. Tehdessäni opetussuunnitelmaa tiesin ainoastaan, että ryhmässäni tulisi olemaan noin 30 aikuisopiskelijaa, jotka aloittaisivat koko lähihoitajaopintonsa samanaikaisesti, ja opetusjaksoni olisi yksi ensimmäisistä. Tavatesamme ensimmäisen kerran paikalla oli 23 hyvin innokasta aikuisopiskelijaa, jotka olivat juuri tulleet opintojen alkuun kuuluvilta ryhmäyttämispäiviltä Eerikkilän urheiluopistolta.

Muutaman saatua henkilökohtaistamissuunnitelmansa mukaiset osaamisen tunnustamiset ryhmässä oli lopulta 21 opiskelijaa.

Opiskelijoista naisia oli yhdeksätoista (19) ja miehiä kaksi (2). Ryhmän ikäjakauma oli hyvin laaja. Suurin ikäryhmä (10) oli 30–40-vuotiaat, 20–30- ja 40–50-vuotiaita ryhmässä oli yhtä monta (5 ja 5) ja yksi opiskelija oli 50–60-vuotias.

Opetusryhmässäni suurimmalla osalla (14) oli jokin aiempi ammatillinen peruskoulutus. Kaksi oli suorittanut lukion oppimäärän ja ammattikorkeakoulututkinto oli yhdellä opiskelijalla. Peruskouluopinnot takanaan ammatillisia perusopintoja aloitteli kaksi opiskelijaa, ja yhdellä oli ylempikorkeakoulututkinto, yhdellä puolestaan jokin muu opistotason tutkinto pohjakoulutuksenaan.

Kaikilla opiskelijoilla oli jo työelämäkokemusta, muutamilla vuosikymmeniä, toisilla muutama vuosi. Koko ryhmän yhteinen aiempi työkokemus oli hyvin rikasta ja monipuolista. Työkokemusta oli useimmalle kertynyt erilaisista hoitoalan töistä, kuten lastenhoidosta, omaishoidosta ja ikäihmisten sekä vammaispalvelun piiriin kuuluvista hoitotehtävistä. Kaupallisen alan ja ravitsemusalan työkokemusta oli myös ryhmässä hyvin edustettuna kuin myös yksittäisiä ammatteja, kuten, puuseppä, puutarhuri, maatilalan emäntä, siistijä, kouluttaja, tehdastyöläinen, kosmetologi, kuvataiteilija, graafikko ja talonrakennusinsinööri.

Ensimmäisen tapaamisemme aikana kysyin opiskelijoiden yleisiä odotuksia alkamassa olleille lähihoitajan ammatillisille perusopinnoille ja erikseen yhteiselle ”opiskelumatkallemme”. Lähes yhdenmukainen odotus koko koulutukselle oli, että se sisältäisi ja tuottaisi mahdollisimman paljon monipuolista kokemusta, tietoa ja taitoa lähihoitajan ammatissa selviytymiseen. Tärkeää oli teorian ja käytännön yhdistyminen, ja että voisi hyödyntää aiempaa (työ) kokemusta opinnoissaan. Odotuksissa tuotiin esiin myös, että on tärkeää voida nauttia opiskelusta ja oppia uusia asioita.

Alkavan opetusjakson odotukset olivat hieman vielä edeltävien ryhmäytymispäivien evästämiä. Kaikkien opiskelijoiden toiveena oli, että he saisivat oppia uutta tietoa, kannustaisivat toisiaan opiskelussa ja saisivat säilytettyä ja edelleen paranneltua orastavaa, hyvää ryhmähenkeä.

4 TOIMINNAN TUTKIMUS

Seuraavissa luvuissa esittelen käyttämäni tiedonhankinnan toimintatutkimuksellista menetelmää. Osallistuin itse opettajaopiskelijana opetusjakssoon, joka oli tutkimuksen kohteena ja pyrin tekemään siihen tarinaan pohjautuvan opetuksellisen muutosintervention. Alaluvuissa kuvaan, miten tutkimuksellinen asetelma, nk. miniprojektit, rakennettiin oppisisältöön, miten ne toteutettiin ja millaisia kokemuksia niistä opiskelijoille syntyi.

4.1. Toimintatutkimus tiedonhankintamenetelmänä

Toimintatutkimus on pikemminkin tutkimusstrateginen lähestymistapa kuin varsinainen tutkimusmenetelmä. Toimintatutkimuksellinen lähestymistapa voi käyttää välineenään erilaisia tutkimusmenetelmiä. Sille on tunnusomaista toiminnan ja tutkimuksen samanaikaisuus sekä pyrkimys saavuttaa välitöntä, käytännöllistä hyötyä tutkimuksesta. (Heikkinen 2001, 170.)

Jary & Jary sekä Kemmins & Wilkinson kiteyttävät Heikkisen (2001, 170) mukaan osuvasti toimintatutkimuksen määritelmät seuraavasti:

”Toimintatutkimus on tutkimustapa, jonka päämääränä on saada aikaan muutoksia sosiaalisissa toiminnoissa, mutta samalla myös tutkia näitä muutoksia” ja Kemmins & Wilkinson puolestaan sanovat, että ”Toimintatutkimuksen tarkoituksena on auttaa ihmisiä tutkimaan todellisuutta, jotta sitä voitaisiin muuttaa---. Samalla voidaan sanoa, että se myös auttaa ihmisiä muuttamaan todellisuutta, jotta sitä voitaisiin tutkia.”

Toiminnan käsitteellä ei toimintatutkimuksessa tarkoiteta mitä tahansa toimintaa, vaan ennen kaikkea sosiaalista toimintaa. Toisin sanoen toimintatutkimuksessa on ensisijaisena tarkoituksena tutkia ja kehittää ihmisten yhteistoimintaa. Toimintatutkimus on perusluonteeltaan sosiaalinen prosessi, joskin siihen voi liittyä myös muuta kuin sosiaalista toimintaa.

Toimintatutkimuksessa teoriaa ja käytäntöä ei nähdä toisistaan erillisinä, vaan pikemminkin saman asian eri puolina. Teorian ja käytännön yhteyttä toimintatutkimuksessa kuvaa Heikkisen (2001, 171) mukaan hyvin Kurt Lewinin usein lainattu lause: ”Mikään ei ole niin käytännöllistä kuin hyvä teoria”. Toimintatutkimus siis lähtee ajatuksesta, että teoria on sisällä käytännöissä ja päinvastoin.

Heikkisen mukaan toimintaan liittyvä tieto on luonteeltaan piilevää tietoa, sellaista tietämistä, jota ei voi ääneen sanoa. Toimintatutkimuksen yhtenä tarkoituksena onkin nostaa tällainen implisiittinen, hiljainen tieto tietoisien

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

ja keskustelevan (diskursiivisen) harkinnan tasolle. Toiminta jäsentyy näin kielellisesti, ja käyttöteoriasta muodostuu entistä tietoisempaa ja

jäsentyneempää. Kielen avulla siitä voi myös keskustella toisten ihmisten kanssa, joten toiminnasta tietoiseksi tuleminen on siis paljolti kielellinen tapahtuma. (Heikkinen 2001, 171.)

Yksi toimintatutkimuksen keskeisistä piirteistä ja lähtökohdista on reflektiivinen ajattelu. Sen avulla pyritään pääsemään uudenlaiseen toiminnan ymmärtämiseen ja sitä kautta kehittämään toimintaa. Toimintatutkimus voi lähteä liikkeelle kysymyksestä, mitä tarkoituksia toiminta kokonaisuudessa palvelee, jolloin tavoitteena on löytää reflektiivinen tarkastelutapa, jossa tavanomaiset käytänteet nähdään uudessa valossa.

Reflektiivisyys tarkoittaa, että ajatteleva subjekti (yksilö) kääntyy ajattelun kohteena olevista konkreettisista olioista, objekteista, pohtimaan itseään ajattelevana subjektina (yksilönä). Reflektoidessaan ihminen tarkastelee omia ajatustapojaan ja kokemuksiaan sekä itseään tajuavana ja kokevana olentona. Reflektiivisessä prosessissa ihminen ikään kuin katsoo itseään ”ylimääräisellä silmällä”, kuten Heikkisen (2001, 176) mukaan saksalaisen filosofin Friedrich Fichten metafora (kielikuva) reflektiosta asian ilmaisee. Ihminen etäännyttää itsestään ja näkee oman toimintansa ja ajattelunsa uudesta näkökulmasta pyrkien ymmärtämään, miksi ajattelee niin kuin ajattelee ja miksi toimii, kuten toimii.

Reflektion merkitys toimintatutkimuksessa ilmenee muun muassa niin, että koko toimintatutkimusta hahmotellaan itsereflektiivisenä kehänä, jossa toiminta, sen havainnointi, reflektointi ja uudelleensuunnittelu seuraavat toisiaan.

Toinen toimintatutkimukseen liittyvä keskeinen piirre on, että toimintatutkimuksessa perinteinen, objektiiviseen tietoon ja sen välimatkan päästä tapahtuvaan tulkintaan liitetty tutkimusasetelma käännetään pääläelle. Toimintatutkimuksessa tutkija on mukana yhteisössä, jota hän tutkii. Hän ei pyrikään tarkastelemaan toimintaa ”sellaisena kuin se on” ilman hänen läsnäoloaan, vaan tekee itse aloitteita ja vaikuttaa kohdeyhteisössään. Tätä muutokseen tähtäävää väliintuloa tutkimuksessa kutsutaan muutosinterventioksi.

Toimintatutkimuksessa saavutetaan tietoa, joka on arvosidonnainen ja subjektiivinen tulkinta tietystä näkökulmasta. Kyse ei kuitenkaan ole pelkästä tutkijan itsetilityksestä, vaan hänen tulee ottaa kertomuksessaan huomioon myös muut mukana olijat. Tämän vuoksi tutkimusraportissa tulisi selvittää ne yhteydet, joiden kautta tutkija on suhteessa tutkimaansa tutkimuskohteeseen ja parhaimmillaan tutkijan kertomuksessa tulevat esille kaikkien asianosaisten äänet. (Heikkinen 2001, 179.)

Kolmantena toimintatutkimuksen keskeisenä piirteenä esittelen vielä toimintatutkimuksen prosessin yhteisöllisyyden. Heikkinen toteaa, että useissa toimintatutkimusta käsittelevissä teoksissa korostetaan seikkaa, että toimijat osallistuvat yhdessä tutkimukseen ja niissä annetaan myös ymmärtää, että toimintatutkimukselle on tyypillistä yhteisön jäsenten sitou-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

tuminen tutkimukseen. Toimintatutkimukseen voidaan sisällyttää sekä yhteisöllisyyden että toimijan itsereflektion näkökulmat, jotka Kemmis on Heikkisen (2001, 180) mukaan kiinnostavasti yhdistänyt keskenään niin, että toimintatutkimus alkaa usein pienestä, usein yhden henkilön aloitteesta, mutta se jatkuu ja laajenee usein suuremman ihmisjoukon yhteiseksi hankkeeksi.

4.2. Niemisen perheen tarinan liittäminen oppisisältöön

Kuten aiemmin esitykseni johdannossa mainitsin, rakensin osan opetusharjoitteluni sisällöstä aiemmin työstämäni ”Niemisen perheen Monari-tarinan” perustalle. Alkuperäinen tarina on tuotos Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) Kansallisen sosiaali- ja terveysohjelman (KASTE) ensimmäisen vaiheen Hämeenlinnan kaupungin kehittämishankkeessa, ”Monialaisesti yhdessä lapsen parhaaksi” tuottamaani uutta monialaisen palvelutarpeen arviointimallia (Monari-malli). Tämä uudennainen yhdessä asiakkaiden kanssa tehtävä monialaisen tiimin työtapa luotiin lasten ja nuorten erityisen tuen palveluihin Uppsala-taloon. Kehittämishankkeeseen ja Monari-malliin voi tutustua tarkemmin oheisesta linkistä http://www.e-julkaisu.fi/hameenlinnan_kaupunki/monialaisesti_yhdessa/.

Opetusharjoitteluani varten muokkasin tarinaa niin, että se palveli paremmin opetustarkoituksiani. Lisäsin tarinaan kertomusta Niemisen perheen isoäidistä, jotta myös ikä-ihmisten palveluiden tutkiminen ja selvittäminen voi tapahtua tarinan avulla. Fiktiiviseen tarinaan on kirjoitettu Niemisen perheen äidin, isän, Topi-vauvan, esikoululaisen Olivian, yläkoululaisen Kallen sekä isoäidin avulla tilanne, jossa perheen vaikeudet alkavat lisääntyä ja kasaantua monen samanaikaisesti vaikuttavan tapahtuman johdosta ja sitten selkiytyvät perheen päästessä nopeasti ja oikeaan aikaan Monari tiimiä tapaamaan (Liite 2).

4.3. Tarinallisen miniprojektin toteuttaminen opetuksessa

Aiemmin esityksessäni (s.6) projektioppiminen on määritelty mm. suhteellisen pitkäkestoiseksi, mielekkäiden ongelmien ympärille rakentuvaksi prosessiksi, jolla tavoitellaan sitä, että opiskelijat pyrkivät ratkaisemaan aitoja ja mahdollisimman todellisen tuntuksia ongelmia täsmentämällä ja koaamalla tietoa, keskustelemalla ideoista, tekemällä johtopäätöksiä ja jakaen ideoitaan ja löydöksiään muille. (Eteläpelto ym. 1999, 202.)

Niemisen perheen tarinan ympärille rakentuvaa projektioppimista opetusharjoitteluni sisällössä voi hyvällä syyllä kutsua ”miniprojektiksi”, koska koko toteutukseen oli varattuna muiden oppisisältöjen lomassa yksi kokonainen viikko eli kahdeksan (8) oppituntia. (kts. Liite 1)

Työskentely käynnistyi ryhmiin jakautumisella, joka tapahtui sattumanvaraisesti edellisen viikon viimeisten oppituntien aluksi ottamalla vuoronpe-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

rään luku yhdestä viiteen. Näin muodostui viisi projektiryhmää, jotka valitsivat valmiiksi tekemistään kirjallisista tehtävänannoista ”sokkona” yhden viidestä palveluiden alueesta tutkittavakseen ja tuottaakseen palvelusta esityksen, joka oli tarkoitus jakaa/esittää toisille opiskelijoille.

Ennen tehtävien jakoa olin virittänyt opiskeluryhmät tehtävään lukemalla ääneen Niemisen perheen tarinan ensimmäisen vaiheen, jossa perheen vaikeudet alkavat kasaantua.(Liite 2)

Ryhmien tehtävien mukaisesti muodostuivat Lapsiperheiden palvelut -ryhmä, joka keskittyi perheen nuoren, yhdeksäsluokkalaisen Kallen tarinan kautta tutkimaan Hämeenlinnan kaupungin nuorisoikäisille tarkoitettuja palveluita. Äitiys- ja lastenneuvola-ryhmä keskittyi Niemisen perheen äidin ja Topi-vauvan tarinan kautta selvittämään kaupungin äitiys- ja lastenneuvolapalveluita, Päihdepalveluiden-ryhmä nojasi perheen isän, Jannen tarinaan selvitellessään päihdepalveluita ja niihin liittyviä lakeja ja asetuksia, Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen-ryhmä tuotti kuvauksensa perheen eskari-ekaluokkalaisen Olivian tilanteesta käsin sekä Ikäihmisten-ryhmä, jonka aiheeseen kuljetti isoäidin tilanne.

Jokaiselle ryhmälle oli myös etukäteen sovittu yhden aamupäivän aikana tehtävä opinto/tutustumiskäynti oman aihealueensa kaupungin toimipaikkaan, jonka he toteuttivat itsenäisesti. Nuorisoaiheinen ryhmä tutustui Ankkuri-työryhmän toimintaan poliisilaitoksen sosiaalityön yhteydessä, äitiys- ja neuvolaryhmällä oli sovittuna tapaaminen Kaurialan neuvolan terveydenhoitajan kanssa. Päihdepalvelu-ryhmäläiset tapasivat A-klinikan päihdeterapeutin, päivähoitoon tutustuttiin Kaivokadun päiväkodilla ja ikäihmisten palveluihin tutustuttiin Voutilakeskuksessa. Ryhmäläisillä oli mahdollisuus tutustua tehtäväaiheensa käytäntöön ja tehdä kysymyksiä ”oikeille” työntekijöille. Kirjalliset tehtävänannot noudattivat kaikilla ryhmillä samaa rakennetta sisällön tietenkin muuttuessa aihe-alueen mukaan. Liitteissä 3 ja 4 on esimerkkeinä Lapsiperheiden palvelut -ryhmän ja Päihdepalveluiden ryhmän tehtävänannot (Liite 3, Liite 4).

Projektitöiden tuotokset liitettiin kaikkien luettavaksi ryhmän omille Moodle -verkkosivuille, joilta ne olivat myös tallennettavissa tai tulostettavissa omiin aineistoihin. Seuraavalla viikolla jokaiselle ryhmälle oli varattuna projektityön esitykseen ja käytävään keskusteluun keskimäärin 45 minuuttia aikaa. Tuotoksina syntyi pieneen aikaan nähden todella hyviä ja perusteellisia esityksiä. Yksi ryhmistä oli tehnyt ja videoinut opintokäyntinsä haastattelun mittavan kirjallisen tuotoksen ja PowerPoint -esityksen lisäksi. Ryhmät olivat myös jatkaneet perheenjäsentensä tarinoita, joista näkyi hyvin myös, että tehtävän aikana palvelujärjestelmä oli tullut niin tutuksi, että ryhmäläisten oli mahdollista kuvitella ja kuvata jatkoasiakkuus tarinan henkilölle. Liitteessä 5 on otteet esimerkkiryhmien Niemisen perheen pojan, Kallen ja isän Jannen jatkotarinoista.(Liite 5).

Ryhmätöiden aineistojen esitysten ja yhteisten keskustelujen jälkeen, luin ryhmälle Niemisen perheen tarinan 2. osan ”...asiat alkavat selkiytyä”, jota he olivat kasvavan mielenkiinnon vallassa odottaneet. Tarinan ratkaisu perheen tilanteeseen oli joidenkin ryhmäläisten mielestä todella helpottava ja onnistunut, joskin ryhmien omatkin ratkaisut koettiin toimiviksi ja to-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

dellisiksi vaihtoehdoiksi. Opiskelijat saivat tässä vaiheessa tarinan ratkaisukertomuksen myös kirjallisena omiin aineistoihinsa (Liite 2).

4.4. Opiskelijoiden itse- ja ryhmäreflektiot metaoppimisen varmistajana

Reflektiivisyys, itse- sekä ryhmäreflektion käyttö liittyy olennaisena osana paitsi toimintatukimukselliseen käytäntöön myös oppimisen varmistamiseen. Peilattaessaan, heijastaessaan ja voisi sanoa myös arvioidessaan itse omaa toimintaansa projektityöskentelyssä ja toisaalta myös toisten panosta yhteisen tehtävän eteen opiskelijat joutuivat pohtimaan omia ja kanssaprojektijoidensa vahvuuksia sekä kehittymisen alueita oppimisessaan sekä yhdessä työskentelyssä. Edellä kuvattua prosessia voisi kuvata metaoppimiseksi eli opiskelijat tarkastelevat ja tulevat tietoisemmiksi omista oppimisen tavoistaan.

Miniprojektien päätteeksi tapasimme jokaisen ryhmän ohjaavan opettajan kanssa yhdessä ja kävimme keskustelun sekä jokaisen oman panoksen arviosta ryhmätyöskentelyssä ja projektityön tekemisessä että jokaisen arviosta muiden ryhmäläisten osuudesta yhteiseen työskentelyyn. Liitteessä 6 on esitetty malli, joka jaettiin kaikille etukäteen pohdittavaksi ja työstettäväksi. Paitsi oppimisen varmistajana tämän yhteisen reflektion piilofunktiona oli myös vahvistaa työelämässä tarvittavia arvioinnin ja palautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja (Liite 6).

Ryhmäkeskusteluissa tuli yllättävän hyvin näkyviin kunkin ryhmän työskentelyn motivaatio ja nk. ryhmähenki. Ryhmät, jotka kokivat työskentelyn mielekkääksi, mukavaksi ja motivoivaksi, kykenivät avoimeen vuoropuheluun ja olivat selkeästi tehneet työskentelyn alussa jokaista tyydyttävän, tasapuolisen tehtäväjaon ja valinneet ryhmälle johtajan koordinoimaan työskentelyä. Nämä ryhmäläiset kykenivät myös arvioimaan itseään ja koko ryhmän toimintaa ehdotetun numeerisen arvioinnin mukaisesti antamalla itselleen ja ryhmäläisille myös arvosanan, joka kokonaisuutta arvioidessamme osoittautui realistiseksi.

Käänteisesti näkyi myös ”epätasapainoisten” ryhmien hankaluudet työskentelyn arvioinnissa. Tehtävän alussa nämä ryhmät eivät olleet kyenneet tekemään selvää tehtävänjakoa, ja niissä saattoi olla kamppailua johtajuudesta, joka hajotti yhteistä työskentelyä. Ryhmähenki tuli keskusteluissa esille syyttelevänä ja loukkaantumisina. Lopputuotokseen nämä tilanteet eivät kuitenkaan näyttäneet pahemmin vaikuttavan, koska myös näiden ryhmien tuotokset olivat hyviä, joskin syntyneet epätasapainoisen työnjaon tuloksena. Nämä ryhmät kieltäytyivät myös numeerisesta arvioinnista.

Ryhmät pitivät arviointikeskustelua kuitenkin hyvänä, koska näin saatiin ilmeisesti purettua koko opiskelijaryhmässä kehittymässä olleita ristiriitoja ja paineita.

5. OLIKO TARINASTA HYÖTYÄ VAI HAITTAA OPPIMISESSA?

Opetusharjoittelujakson lopuksi tein opiskelijoille pienen kartoittavan kyselyn, jonka tarkoituksena oli saada kerättyä heidän ajatuksiaan, mielipiteitään ja palautettaan opintojakson sisään rakennetusta miniprojektista, jonka opetukselliset menetelmät perustuivat yhteisölliseen projektioppimiseen tarinan keinoin. Halusin saada opiskelijoiden ajatuksia siitä, auttoiko fiktiivisen Niemisen perheen tarinan käyttö opetuksessa sisältöjen oppimisessa, muistamisessa ja käytäntöön liittämässä vai muodostuiko se pikemminkin asiakokonaisuuksien oppimisen ja hahmottamisen esteeksi, vai oliko tarinan käytöllä ylipäätään merkitystä oppimisen kannalta.

5.1. Kysely tarinan käytöstä lähihoitajan ammatillisen peruskoulutuksen valmistavassa opetuksessa

Toimintatutkimuksellinen lähestymistapa sallii erilaisten menetelmien käytön tiedonhankinnassa, ja se on jopa suotavaa tavoiteltaessa tarkkojen, etenevien kuvausten kautta mahdollisimman monen toimintatutkimukselliseen kontekstiin osallisen äänen kuulumista esimerkiksi raportoinnissa.

Opiskelijoiden äänen tässä raportissa pyrin saamaan vielä enemmän kuuluviin tekemäni kyselyn avulla/kautta. Kyselyn alkuun liittyi tarkka insertti, joka ohjeisti vastaamista. Kyselyn muodoksi valitsin asteikkoihin eli skaaloihin perustuvan kysymystyyppin, jossa esitetään väittämiä ja vastaaja valitsee niistä sen, miten voimakkaasti hän on samaa mieltä tai eri mieltä kuin esitetty väittämä. Käyttämäni asteikko on esimerkki nk. Linkertin asteikosta, jossa vaihtoehdot muodostavat 5 - 7 portaisen nousevan tai laskevan skaalan. Valintavaihtoehtojen lisäksi kyselyssä oli lopuksi avoin kysymys, johon vastaaja voi kirjoittaa, mitä muuta hän halusi asiasta sanoa. (Hirsijärvi 1997,189.)

Kysely jaettiin opiskelijoille ennen viimeistä tapaamista ja tenttiä, joten he vastasivat kyselyyn nimettöminä, ei-kontrolloidusti ja palauttivat sen ennen tentin alkua auditorion pöydälle (Liite 6).

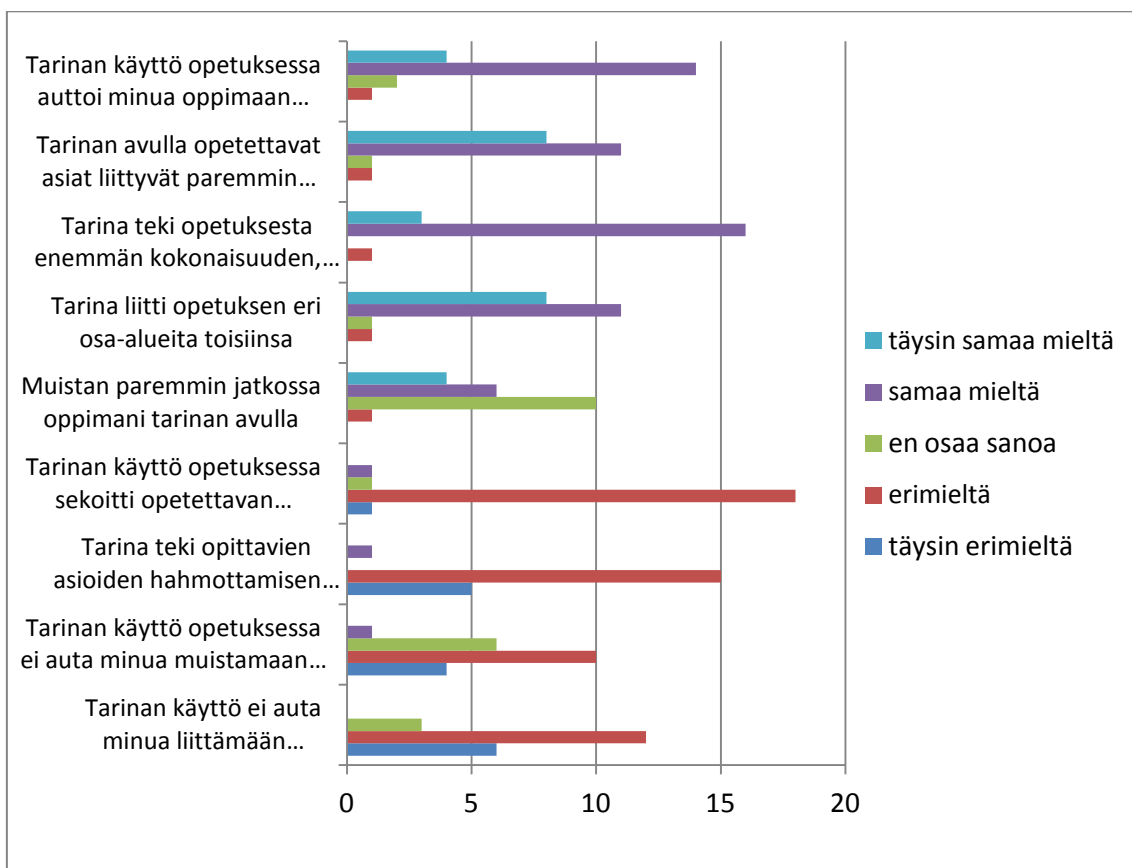
Seuraavassa alaluvussa esittelen kyselyn tuloksia ensin määrällisessä muodossa kysymyskohtaisesti lukuun liittämäni kyselyn vastauksista tehdyn graafisen esityksen tukemana. Kyselyn avoin kysymys tuotti opiskelijoiden mielipiteitä ja palautteita, joita esittelen kohdassa ”Opiskelijoiden kommentit ja palautteet”.

Pohdinnassa pyrin tulkitsemaan vastausta asettamiini kysymyksiin tarinan käytön hyödyistä, haitoista tai yhdentekevyydestä oppimisen kannalta tämän nimenomaisen opiskelijaryhmän kohdalla. En siis pyri tuottamaan yleistettäviä vastauksia tarinan käytön vaikutuksista oppimiseen.

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

5.2. Kyselyn tuloksia

Kyselyn ensimmäiset viisi väittämää ovat myönteisiä ja viisi viimeistä väittämää kielteisiä, joihin opiskelijat valitsivat viisiportaisesta skaalasta oman mielipiteensä. Kuviossa 1 väittämät ovat vasemmalla pystyakselilla myönteisestä kielteiseen ylhäältä alas etenevässä järjestyksessä kuten kyselyssäkin ja vaaka-akselilla on vaihtoehtoihin vastanneiden opiskelijoiden lukumäärät. Kuvion oikeassa reunassa on valintavaihtoehdot esitettyinä eri värein, joista kuvion eri vaihtoehdot erottuvat erivärisinä pylväinä kunkin väittämän kohdalla.

N=21

KUVA 2 *Lähihoitajan ammatillisen peruskoulutuksen valmistavassa opetuksessa toteutetun kyselyn vastausten jakauma kaavionä.*

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

Ensimmäisistä viidestä myönteisestä väittämästä näyttää vastaajien kohdalla vallinneen melkoinen yksimielisyys. 14/21 aikuisopiskelijaa oli samaa mieltä ja 4/21 täysin samaa mieltä siitä, että Niemisen perheen tarinan käyttö opetuksessa auttoi heitä oppimaan asioita Ihmisen hyvinvoinnin tukemisen opintokokonaisuudessa.

11/21 opiskelijaa oli samaa mieltä ja 8/21 täysin samaa mieltä, että tarinan avulla opetettavat asiat liittyivät paremmin käytäntöön. Tämän ryhmän opiskelijoista 16/21 oli samaa mieltä ja 3/21 täysin samaa mieltä siitä, että tarina teki opetuksesta enemmän kokonaisuuden, joka oli helpompi omaksumaa. Samaa mieltä (11/21) tai täysin samaa mieltä (8/21) oltiin myös siitä, että tarina liitti opetuksen eri osa-alueita toisiinsa.

Suurin hajonta vastauksissa sekä mielenkiintoinen kohta on väittämä ”Muistan paremmin jatkossa oppimani asiat tarinan avulla”, jossa 10/21 ei osannut sanoa, mitä mieltä he olivat, 6/21 oli samaa mieltä ja 4/21 täysin samaa mieltä.

Kaikkien myönteisten väittämien kohdalla 1/21 vastaaja oli eri mieltä.

Kielteiset väittämät ovat lähes käänteisiä myönteisille, joka osaltaan varmistaa vastausten ”pysyvyyttä”, toisin sanoen vastaajien on täytynyt miettiä samaa asiaa ainakin myönteisen mielipiteen ja kielteisen mielipiteen kannalta. Kielteisten väittämien vastausprofiili noudattelee samaa linjaa myönteisten väittämien kanssa.

Vastaajista 18/21 oli eri mieltä 1/21 täysin eri mieltä siitä, että tarinan käyttö opetuksessa sekoitti opetettavan kokonaisuuden. Siitä, että tarina teki opittavien asioiden hahmottamisen vaikeaksi, oli eri mieltä 15/21 ja täysin eri mieltä 5/21.

Muistamiseen liittyvään kielteiseen väittämään liittyen hieman suurempi osa vastaajista oli ilmeisesti muodostanut asiasta mielipiteen, joten 10/21 oli erimieltä siitä, ettei tarinan käyttö opetuksessa auta muistamaan opittuja asioita paremmin ja 4/21 oli asiasta täysin eri mieltä. Kuusi vastaaja (6/21) ei osannut sanoa mielipidettään tästä väittämästä.

12/21 opiskelijaa oli erimieltä, että tarinan käyttö opetuksessa ei auttanut heitä liittämään opetettua asiaa paremmin käytäntöön. Täysin erimieltä tästä väittämästä oli 6/21 opiskelijaa ja 3/21 ei osannut sanoa, mitä mieltä tästä asiasta olivat.

Kielteisten väittämien kohdalla viidestä väittämästä neljässä 1/21 oli samaa mieltä.

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

5.3. Opiskelijoiden kommentit ja palautteet

Kyselylomakkeen lopussa oli vielä avoin kysymys, jossa opiskelijoilla oli mahdollisuus kirjoittaa vapaasti, mitä muuta he erityisesti halusivat sanoa tai kommentoida, mitä heille vielä oli tullut mieleen Niemisen perheen tarinan käytöstä ”Ihmisen kasvun tukeminen” opetusjakson opetuksessa.

Avoimeen kysymykseen kommentoi ja antoi palautetta yli puolet vastanneista opiskelijoista (14/21). Vastajaat olivat ottaneet kantaa sekä opinto-kokonaisuuteen ja erityisesti tarinan käyttöön sen osana.

Myönteisenä tarina koettiin sen opetusta konkretisoivan ja selkeyttävän vaikutuksen vuoksi:

”Tarina oli hyvä juttu. Sen avulla pystyi konkreettisesti näkemään, mitä palveluja milloinkin tarvitaan. Lopun Monari-keskustelu avasi silmät näkemään, mitä palvelu voi parhimmillaan olla. Vaikka itselle melkein kaikki asiat olivat edes jotenkin tuttuja, niin nyt on (omasta mielestä) selkeämpi ja kokonaisvaltaisempi käsitys asioista.”

”Niemisen perheen ryhmätyö oli mielenkiintoinen ja hyvä tapa oppia ja sisäistää asiat.”

”Asioita selkeni eri tavalla ja niihin joutui oikeasti paneutumaan.”

Joissakin kommentteissa painotettiin erityisesti opintokäynnin merkitystä tarinan käytön ohessa:

”Niemisen perheen juttua oli kiva tehdä ja tutustumiskäynnit paikanpäällä olivat hyviä.”

”Vierailut ja tutustumiskäynnit olivat tosi hyviä - tekivät vaikutuksen.”

”Ryhmätöissä oli mahtavaa päästä paikanpäälle haastattelemaan asian tuntevaa henkilöä.”

”Tykkäsin erityisesti tarinaan liittyvistä tutustumiskäynneistä.”

Muutamissa kommentteissa ja palautteissa tuotiin esiin myös huolta kaikkien osa-alueiden oppimisesta:

”Ryhmätyön tekeminen syvensi yhden alueen tietoa toisten kustannuksella.”

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

”Tehtävä oli todella mielekäs, vaikka muut kuin oman ryhmän kokonaisuus jäivät vieraiksi.”

”Oma osio tuli hyvin haltuun - muut jäivät paljon vähemmälle.”

Joukossa oli myös muutama hyvä kriittinen kommentti koko tarinan käytön soveltuvuudesta opetukseen:

”Tarina tai kertomus toimisi varmaan paremmin nuorisolle...”

”Tarina sinällään oli mielenkiintoinen ja toden tuntuinen, mutta tehtävänanto oli epäselvä ja aluksi oli vaikea hahmottaa kokonaisuutta.”

Kommentit olivat pääosin myönteisiä, mutta juuri kriittiset huomiot johdattavat pohtimaan paitsi toteutetun opetuskokonaisuuden suunnittelua myös tarinan käyttöä ja sen merkityksiä oppimisessa.

Kyselyn vastauksista voi mielestäni tehdä ainakin sen huomion, ettei tarinan käyttö ollut kuitenkaan yhdentekevää tämän aikuisopiskelijaryhmän mielestä.

6 POHDINTA

Olen pyrkinyt kuvaamaan opinnäytetyössäni ensimmäisen opetuskokemukseni, ammatillisiin opettajaopintoihini liittyvän opetusharjoittelun kokemuksia ja havaintoja. Rakensin osallistavien oppimisympäristöopintojeni innoittamana oman opetusharjoitteluni sisältöön miniprojektiksi kutsumani projektioppimisen keinoin toteutetut ryhmätyöt. Ryhmätöiden tehtävänantona toimi fiktiivinen ”Niemen perheen tarina”, jonka perheenjäsenten tilanteen kautta opiskelijat lähtivät yhdessä miettimään erilaisia ratkaisuja perheen sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeeseen.

Tavoitteena oli myös toimintatutkimuksellisesti osallistamalla itse havainnoiden opettajana käytyjä ryhmäkeskusteluja sekä opetuskokonaisuuden lopuksi tehdyn kyselyn kautta muodostaa käsitystä siitä, vaikuttiko tarinan varaan rakennettu ja sovellettavaksi tarkoitettu tiedonhankinta aikuisopiskelijaryhmän oppimiseen. Minua kiinnosti tietää, oliko tarinan käytöstä opiskelijoiden mielestä oppimisen kannalta hyötyä, haittaa tai ylipäänsä mainittavaa vaikutusta suuntaan jos toiseen.

Opiskelijoilta saamani palautteen mukaan, ”Niemen perheen” tarinan käyttö opetuksessa oli innostavaa ja motivoivaa. Palautteissa kiiteltiin sitä, että tunneilla pysyi mielenkiinto yllä ja tarinan virittämä tarve löytää perheenjäsenille ja koko perheen tilanteeseen palveluratkaisuja kantoi koko opintojaksoa loppuun saakka. Integratiivista elementtiä opetusjärjestelyssä edusti myös omalta pieneltä osaltaan jokaisen ryhmän ”täsmäopintokäynti”, jolla heidän oli mahdollista nähdä ja kokea selvitettävänä olleen palvelun arjen todellisuutta.

Opintojakson lopussa tekemäni kyselyn valinnoista voi mielestäni saada tukea opiskelijoiden palautteisiin. Suurin osa opiskelijoista oli joko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä siitä, että tarina auttoi heitä oppimaan opintosisällön asioita ja että näin ne olivat paremmin liitettävissä käytäntöön. Myös siitä, että tarina auttoi opetuksen kokonaisuuden hahmottamisessa ja liitti opetuksen eri osa-alueita toisiinsa, opiskelijat olivat vahvasti samaa mieltä. Mielenkiintoisena poikkeuksena oli tarinan vaikutus opitun parempaan muistamiseen, jonka voisi olettaa olevan kohtalaisen suuri. ”En osaa sanoa” vastausten suuri määrä saattaa kertoa siitä, että kysymys ei ole käsiteltävissä yksiselitteisesti, vaan se on ollut hämmentävä, eikä vastaus-tilanteessa ole voinut muodostaa asiasta mielipidettä.

Melko moni vastanneista tuotti palautteenaan, että oman ryhmätyön aihealue tuli todella hyvin opituksi, mutta muiden alueet jäivät paljon vähemmälle oppimiselle. Miniprojektin toteutusaikataulu oli liian tiivis ja lyhyt, jotta hyvin tehtyjä ryhmätöitä olisi keritty käsittelemään kaikilta osin perusteellisemmin. Töistä keskusteluun ja palautteeseen varattu 45 minuuttia oli tehtävän panostukseen nähden aivan liian vähän.

Yhteistä oppimista ja opettamista olisi vastaavanlaisissa tilanteissa varmaan syytä tehostaa esimerkiksi jatkamalla työskentelyä palapeli- tai lu-

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

mipallomenetelmällä, jossa panostetaan aikaa siihen, että muille ryhmille opetetaan oman ryhmän tekemät ”löydöt” ja havainnot.

Olen tyytyväinen, että uskalsin ottaa tietoisien riskien lähtiessäni ”mestaroimaan” opetusharjoitteluni oppisisältöä. Olen myös todella kiitollinen ohjaavalle opettajalleni, lehtori Mervi Kaarnalle, joka ennakkoluulottomasti, joskin välillä hieman rykien, innostui ajatuksistani ja antoi minun toteuttaa turvallisesti tämän totutusta poikkeavan opetusharjoittelun opetuksen.

Tiedän, että jotain tästä opetuksen tavasta jää Koulutuskeskus Tavastian sosiaali-, terveys ja liikunta-alan opetukseen elämään. Opiskelijoiden kanssa toteutetaan itse- ja ryhmäreflektioita edelleen sekä ”täsmäopintokäyntejä” tehdään opintojen lomassa. Myös ”Niemisen perheen tarina” jää koululle käyttöön – toivottavasti joku joskus vielä muistaa, että ”Tarina oli hyvä juttu!”

LÄHTEET

- Collanus, M. 2009. Integraatio: uhkasta mahdollisuudeksi [.http://www.konstit.fi/koti/mcollanus/integraatio%20uhkasta%20mahdollisuudeksi%20collanus.pdf](http://www.konstit.fi/koti/mcollanus/integraatio%20uhkasta%20mahdollisuudeksi%20collanus.pdf). Viitattu 8.11.2012.
- Eskelinen, P. 1999. Tarina teoriaa ja käytäntöä yhdistävänä opetusmenetelmänä sosiaalityössä. Helsingin yliopisto. Yhteiskuntapolitiikan laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Eteläpelto, A. & Rausku-Puttonen, H. 1999. Projektioppimisen haasteet ja mahdollisuudet. Teoksessa Eteläpelto, A. & Tynjälä, P. (toim.), Oppiminen ja asiantuntijuus. 1999, Juva: WSOY-kirjapainoyksikkö. 181 - 205.
- Heikkinen, H. 2001. Toimintatutkimus - toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Aaltola J. & Valli R. (toim.), Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 2001, Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy. 170–185.
- Henkilökohtaistamissuunnitelma (HEKSU). Arviointikriteerit: Kasvun tukeminen ja ohjaus, hoito ja huolenpito, kuntoutumisen tukeminen. Koulutuskeskus Tavastia. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala.
- Hirsjärvi, S. 1997. Tutkimustyytit ja aineiston keruun perusmenetelmät. Teoksessa Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara P. (toim.), Tutki ja kirjoita. 1997, Jyväskylä: Gummerus Oy. 180–208.
- Hirsjärvi, S. 1997. Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätökset. Teoksessa Hirsjärvi, Jyväskylä: Gummerus Oy. 209–215.
- Monialaisesti yhdessä lapsen parhaaksi –hanke. Monari-malli. Hämeenlinnan kaupunki 2009 – 2011. http://www.e-julkaisu.fi/hameenlinnan_kaupunki/monialaisesti_yhdessa/. Viitattu 18.11.2012.
- Sipinen, N. 2012. ”Se kaikki vähä kokemus lapsista alkoi avautua suureksi kokonaisuudeksi” –harjoitteluun liittyvät uskomukset sosionomiopiskelijoiden oppimistarinoissa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen yksikkö. Pro gradu-tutkielma.
- Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja, päiväopetus. Koulutuskeskus Tavastia. 9.1.2012 – 22.12.201. Koulutuskeskus Tavastia.
- Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2012–2015. Talousarvio vuodelle 2012. Koulutuskeskus Tavastia. Hämeenlinnan seudun koulutuskuntayhtymä. Hämeenlinna.
- Tynjälä, P. 2010. Asiantuntijuuden kehittämisen pedagogiikka. Teoksessa Collin, K., Paloniemi, S., Rasku - Puttonen H., Tynjälä, P. (toim.). Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus. Koulutuksen ja työelämän näkökulmia. Helsinki: WSOY pro Oy. 79 – 95.
- Tynjälä, P. 1999. Konstruktivistinen oppimiskäsitys ja asiantuntijuuden edellytysten rakentaminen koulutuksessa. Teoksessa Eteläpelto, A. & Tynjälä, P. (toim.), Oppiminen ja asiantuntijuus. 1999, Juva: WSOY-kirjapainoyksikkö. 160 – 179.

Opetusharjoittelun sisältö

KOULUTUSKESKUS TAVASTIA

AW12LHVAla

KASVUN TUKEMINEN JA OHJAUS (KTO)

Ihmisen hyvinvoinnin tukeminen

syyslukukausi 2012 (40 tuntia, opetusharjoittelija Tytti Rantanen, ohj.opettaja Mervi Kaarna)

TAVOITTEET:

kts. opintojakson arviointikriteerit

OPPIMISEN ARVIOINTI:

Tentti (1-3)

ALUSTAVA SISÄLTÖ:

VIIKKO 34: 2 oppituntia

- toiminnallinen esittäytyminen

VIIKKO 35: 4 + 4 oppituntia

-Hyvinvointi ja hyvinvointipolitiikka - hyvinvoinnin ulottuvuuksia

-Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaperiaatteet

-Lähihoitajan ammatti ja sen historiallinen tausta

-Lähihoitajan eettiset ohjeet

-Sosiaalihuollon työntekijöiden kelpoisuusvaatimukset

-Terveydenhuollon ammatinharjoittaminen

Perjantain 31.8. 4 oppituntia klo 11.35 - 15.00 (ATK-luokka 1562)

-Työturvallisuuslaki, työturvallisuus päivähoitossa ja laitoshoidossa lähihoitajan näkökulmasta

-Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmästä/keskeisten säädösten hahmottaminen

Muodostetaan työskentelyryhmät Niemisen perheen kertomuksen mukaisesti.

Ryhmätehtävien aiheet liittyvät:

+Päivähoitolaki ja -asetus -> lasten päivähoito

+Sosiaalihuoltolaki, yleiset palvelut, erityispalvelut:

-Lapsiperheiden palvelut (lapset ja nuoret, Nuorisolaki)

-Ikäihmisten palvelut

LIITE 1/2

-Päihdepalvelut

+Terveystieteiden tutkimuskeskus

VIKKO 36: 2+4 +2 oppituntia

- 5.9. Ryhmätyöt jatkuvat Niemisen perheen parissa (ATK-luokka)

-Opintokäynnit 6.9. klo 8.00-12.00

+ vaihtoehtoiset opintokäynnit oman ryhmätehtävän mukaisesti (esim. varhaiskasvatuskeskus/alkuopetus(alakoulu), A-klinikka(päihdepalvelut), Pysäkki (ikäihmiset), Ankkuri (nuoret), äitiys- ja lastenneuvola tms.)

+ opettaja sopii ja ilmoittaa opintokäyntien kohteet

-7.9. Ryhmätyöt jatkuvat Niemisen perheen parissa (Kirjasto, luokka)

VIKKO 37: 2 + 3 +3

- Ryhmätöiden purku aloitetaan

+ ja jatketaan, kunnes Niemisen perheellä on kaikki palvelutarpeet arvioituna, palvelukokonaisuudet kuvattuna

+ jokainen ryhmä esittää oman jatkon kertomukseen

- Lasten- ja nuorten palveluiden kehittäminen - mitä meneillään lasten- ja nuorten palveluiden kehittämisessä valtakunnallisesti ja paikallisesti

+ KASTE-ohjelma

+ Monialainen palvelutarpeenarviointi -malli

-Lähihoitaja 2020 - lähihoitajuus tulevaisuudessa (tutkimuksen johtopäätösten esittelyä)

VIKKO 38: 4 + 4 oppituntia

- Opintokäynti (jos mahdollista) Living Roomiin, vaihtoehtona esim. Holstilan päihdeongelmaisten asumisyksikkö

- Sosiaaliset ongelmat ja syrjäytymisen mekanismit

-Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma (MiePä-työskentely)

-Laki asiakkaan asemasta ja oikeuksista (opetusvideo)

- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista

-Työturvallisuus ja työhyvinvointi (aggressiiviset asiakkaat, työyhteisön hyvinvointi)

VIKKO 39: 4 + 2 oppituntia

- Opintokokonaisuuden päättäminen

+ Niemisen perheen MONARI-kokemus ja mitä siitä sitten seurasi...

-Opitun kertaamista - highlights !

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

- Kysely opiskelijoille tarinan käytöstä opetuksessa

LIITE 1/3

Tentti (2 oppituntia)

OPINTOKOKONAISUUDEN HYVÄKSYTTY SUORITUS EDELLYTTÄÄ:
läsnäoloa, oppimistehtävien tekemistä, osallistumista, tentin hyväksytysti suorittamista

KIRJALLISUUS: TURVAVERKKO VAI TRAMPOLIINI-sosiaaliturvan mahdollisuudet, WSOY 2011 ja 2006, lisäksi tunneilla jaettu materiaali.

Niemisen perheen tarina

1. Vaikeudet alkavat kasaantua.....

Niemisen perheen tarina

Kolmen kuukauden ikäinen Topi Tapani tuhisee kopassaan ja kevään ensimmäiset aurinkoiset päivät ovat todellisuutta. Puolisen vuotta sitten en olisi uskonut, että tällainen iltapäivän rauha voisi olla mahdollista myös meidän kotonamme. Syksy oli raskaan sateinen, pimeä ja lumeton – raskauteni oli erityisen vaikea ja taisin olla vaipumaisillani melkoiseen ”synkkyyteen”. Jouduin loppuraskauteni vuoksi vuodelepoon ja olin todella huolissani, siitä, miten pärjäämme.

Olivia oli juuri syksyllä aloittanut eskari-ekaluokan ja noihin aikoihin opettajalta alkoi tulla viestejä ja yhteydenottoja siitä, ettei tytön lukeminen oikein lähtenyt käyntiin ja että hän oli luokassa hiljainen ja vetäytyvä, väsynyt ja arka – hieman liian totinen, olakseen se innostunut ekaluokkalainen, jollaisena hän kouluun lähti.

Isoveikka Kalle aloitti syksyllä peruskoulun viimeistä luokkaa ja huiteli kavereittensa kanssa teillä tietymättömillä. Olin narauttanut Kallen tupakanpoltosta juuri ennen lepomääräystäni ja yhtenä viikonloppuna tuli poliisilta soitto, jossa kerrottiin Kallen olevan putkassa – hänet oli otettu talteen ojanpenkalta, johon hän oli sammunut kaverinsa kotibileiden jälkeen. Muutkin kaverit olivat putkassa, ja heidän vanhempansa olivat jo heidät noutaneet kotiin, mutta minä en voinut lähteä minnekään – piti pyytää naapurin isäntää hakemaan Kalle...hävetti ihan kamalasti...kaikkihan sen sitten saivat tietää. No, poika sai kyllä kuulla kunniansa ja lupasi, että tämä oli ensimmäinen ja viimeinen kerta, kun tällaista sattuu, mutta eihän se viimeiseksi jäänyt.

Tilanne oli siis melkoinen ja minä itkeä tuhersin kaikki illat ja yöt podin kipeää selkääni, johon ei tuntunut oikein mikään auttavan...kipukin vain paheni koko tilanteen myötä. Pakkohan minun oli kotona sängystä aina välillä nousta suihkuun, laittamaan aamupalaa ja auttamaan Olivia kouluun. Illalla taas laittaa päivällistä, yrittää auttaa Olivia läksyissä ja iltatouhuissa. Kallen perään en kyllä paljoa kerinnyt katsomaan ja poika oli mennä ihan käsistä tuon syksyn aikana.

Meille tuli sitten tieto, että Kallesta on tehty lastensuojeluilmoitus ja meidät kutsuttiin keskustelemaan Ankkurin sosiaalityöntekijän ja terveydenhoitajan kanssa. Ankkuri on sellainen poliisin nuorten kanssa työskentelevä työryhmä, joka puuttuu kuulemma nopeasti nuorten näpistyksiin ja kaljotteluun. Kalle joutui siellä sitten yksin käymään, kun minä en voinut lähteä mukaan – juttelin kyllä puhelimesta sen sosiaalityöntekijän kanssa ja kerroin tästä tilanteestamme...

Janne, siis mieheni, olisi varmaan mennyt myös Kallea noutamaan, mutta kun hän teki todella pitkää työpäivää toisella paikkakunnalla ja joutui olemaan myös viikonloppuja joskus työmatkoilla. Häneltä ei kovin paljoa voinut apua perheen arjen pyörittämiseen vaatia. Jannen kohdalla olin syksyllä tosi huolissani siitä, miten hän jaksaa vaativaa työtään, matkustamista ja pitkiä työpäiviä...niinä harvoina vapaina viikonloppuina hän oli sitten niin uupunut, ettei saanut vauhtia pysähtymään kuin juomalla itsensä uneen...joka ei taas pidemmän päälle kyllä kenenkään stressiä vähennä, päinvastoin. Krapuloissaan hänellä oli sitten aina kauhea syyllisyys siitä, että kaikki arjen päätökset ja lasten asioiden hoidot jäivät minulle.

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

Ihan viimeinen pisara oli sitten se, kun Janne joutui juopu...siis uupumuksen vuoksi jäämään sairauslomalle ja meidän taloudellinen tilanteemme alkoi uhkaavasti romahtaa.

Asuntolaina, ruokamenot, vaatteet, matkat, lääkkeet ja kaikki muut arkeen liittyvät menot pysyivät ennallaan, mutta tulot vähenivät huomattavasti. Elettiin ihan Joulun alus-aikoja ja Topi-vauvakin päätti syntyä hieman etuajassa – joulutontuksi meidän perheeseen.

Aivan kuin tämä kaikki ei olisi vielä riittänyt, sillä pirteä 75-vuotias äitini, joka asui omassa pienessä talossaan naapurikunnassa, kaatui puita hakiessaan liukkaalla pihapolullaan ja mursi lonkkansa pahanpäiväisesti. Sisareni asuu ulkomailla, eikä muita läheisiä ole, joten kaikki äitiäni koskevat asiat jäivät minun ja mieheni hoidettavaksi.

2. ...asiat alkavat selkiytyä....

Sitten tuli se puhelu. Olivian opettajalta Terhiltä. Olivia oli kuulemma koulussa kertonut, että äiti oli kipeä ja väsynyt ja isäkin on sairauslomalla. Terhi-opettaja kertoi, että Olivia oli reipas tyttö, mutta välillä hän vaipuu omiin mietteisiinsä ja hänen on vaikea seurata opetusta. Opettaja oli kysynyt Olivialta, mikä häntä huolettaa ja Olivia oli ker-tonut. Terhi-opettaja puhui jostain Monarista. Ihmettelin, että mistähän tässä nyt oikeen on kysymys? Terhi kertoi sitten, että Monarissa on paikalla koulupsykologi, perheneu-volan psykologi, nuorisotyöntekijä, aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä, perhetyönteki-jä, konsultoiva erityislastentarhanopettaja ja myös koululääkäri tai oman terveysase-mamme psykiatrinen sairaanhoitaja, jos niin sovitaan. Terhi kertoi, että myös hän tulee mukaan aloituspalaveriin Uppsala-talolle ja lähettää meille Olivian mukana sellaisen etukäteistehtävän, jossa voimme koko perhe jo ennalta miettiä, millaisiin asioihin halu-aisimme apua, miten vaikeaksi me pulmat nyt koemme, miten olemme niitä yrittäneet ratkaista ja millaisia odotuksia meillä on yhteiseltä tapaamiseltamme. Siitä puhelusta sain toivoa asioiden järjestymisestä kaikesta kaaoksesta huolimatta. Hieman kyllä hir-vitti, kun mietin, ketä kaikkia siellä olisi mukana – ja miksi niin paljon väkeä. Huoli osoittautui ihan turhaksi.

Pääsimme **Monarin tapaamiseen tosi nopeasti**. Terhi-opettaja oli jo sopinut muuta-mia aikoja, joten täytimme yhdessä kotona keskustellen sen etukäteistehtävän ja ta-pasimme jo seuraavan viikon maanantaina koko köörin. Olimme siellä kaikki, minä, Topi, Olivia, Kalle ja Jannekin pääsi mukaan, kun oli kotona.

Vaikka meitä kaikkia vähän jännitti, kun menimme tapaamiseen, niin se tilanne oli-kin ihan tosi mukava ja välitön. Meidät otettiin vastaan ystävällisesti, kaikki kättelivät ja esittäytyivät. Olivialle oli varattuna leluja ja piirustusvälineitä, Kallelle sarjiksia, oli mehua ja pipareita ja saimme valita istumapaikatkin ihan vapaasti sohvaryhmästä. Mu-kavaa oli sekin, että Terhi-opekin oli tuttua mukana.

Se aloituspalaveri eteni tosi jouheasti ja mukavasti – siinä edettiin ihan niitten meidän tekemien ajatelmien mukaan, kaikki kirjattiin avoimesti sellaiselle fläpille ja meiltä ky-syttiin jokaiselta luontevasti aina siitä, mitä mieltä olimme käsiteltävästä pulmasta ja miten sitä olisi hyvä lähteä ratkomaan. Olivia oli aluksi tosi tiiviisti siinä minun ja isän-sä välissä, mutta lähti sitten piirtelemään ja leikkimään, kun huomasin, että hänkin oli saanut sanoa omia ajatuksiaan. Kalle vähän alkuun murjotti, mutta sitten vuorollaan sanoi ihan järkeviä juttuja...se oli tainnut miettiä niitä myös aika tavalla.

Siinä aloituspalaverissa päädyttiin sitten **arviointisuunnitelman tekemiseen. Arviointisuunnitelmaan kirjajimme**, että tapaamme aikuissosiaalityöntekijän kanssa heti sam-an viikon torstaina ja käymme läpi meidän perheen toimeentuloon vaikuttavat tekijät

ja sen taloudellisen ja muun sosiaalityön tuen, joita siihen voi tässä tilanteessa kiinnittää. Se helpotti jo heti. Sovimme myös, että koulupsykologi ja perhetyöntekijä tulevat

sen toimeentuloa selvittelevän sosiaalityöntekijän, Marjon kanssa ensin meille kotiin, ja sitten Hanna, se koulupsykologi tapaa Oliviaa koululla 3-4- kertaa selvitellessä luokkantilanteeseen, oppimiseen ja Olivian koulunkäynnin tukeen liittyviä asioita. Perhetyöntekijä Sari tapaa meitä vanhempia yhdessä ja erikseen 4-5 kertaa. Näissä tapaamisissa käymme läpi sitä, mitä tukea ja apua tarvitsemme meidän perheen arkeen ja vanhempain toimimiseen. Nuorisotyöntekijä Piia tunsikin jo Kallen entuudestaan ja totesi, että Ankkurin nuorisotyöntekijä Pete on mies paikallaan tukemaan Kallea koulunkäynnissä ja kaljaporukoista irtautumisesta – sitä paitsi Kallella oli jo alkanut mennä vähän paremmin koulussakin ja he kävivät Peten kanssa Ankkurin sählyssä kerran viikossa. Kaikkein parasta tässä koko jutussa oli kyllä se, että kaikki tapaamiset sovittiin jo hyvissä ajoin, yhteinen kotikäynti ja vielä sekin, että kokoonnutaan kaikki yhdessä päättämään siitä, mitä tukea meidän perhe sitten jatkossa tarvitsee, viiden viikon päästä siihen samaan paikkaan.

Saimme heti tapaamisen jälkeen postissa sen muistion, josta pystyimme tarkistamaan aina, milloin jokin aika oli sovittuna. Kaikki sovitut tapaamiset toteutuivat ihan jetsulleen niin kuin oli tarkoitus. Sari-perhetyöntekijä kävi meillä kotona tapaamassa minua ja Jannea ja erikseen kävimme vielä Uppsala-talolla rauhassa juttelemassa. Hannakoulupsykologi tapasi opettajaa ja Oliviaa koululla ja Kallen kanssa jatkui nuorisotyön tuki. Marjo-sosiaalityöntekijän kanssa saimme heti samalla viikolla selvitettyä raha-asioitamme ja ne huolet helpottivat tosi paljon.

Kun sitten tapasimme taas kaikki yhdessä, siis me perhe, Marjo, Sari, Hanna sekä puheenjohtajan toiminut Ritva sekä sihteerinä toiminut Jaana ja Terhi-ope, sovitusti viiden viikon päästä, oli kuin olisimme olleet jo vanhoja tuttuja. Monta asiaa oli selkeytynyt jo tämän arvioinnin aikana: Olivian keskittymiskyky oli opettajan mukaan selvästi parantunut ja hän sai tukea lukemisen oppimiseen säännöllisesti, iloisempi ekaluokkalainenkin oli palaamassa entiselleen. Kallen asiat olivat nyt enemmän myös meidän tiedossamme ja poika viihtyi jotenkin enemmän kotona – Topiakin suostui hoitamaan aina välillä. Minun ja Jannen keskinäisten asioiden pohdintaa päätettiin jatkaa perheneuvolassa - tosi hienoa oli, että myös Jannen alkoholinkäyttö otettiin puheeksi noissa meidän aikuisten tapaamisissa. Janne ohjattiin myös työpaikan toimesta päihdepohdintoihin A-klinikalle, joten hän voi palata omaan työhönsä. Janne koettaa vielä saada sovittua työnantajansa kanssa, että saisi siirron tänne meidän kaupungissamme sijaitsevaan pääkonttoriin, jotta reissaaminen vähenisi ja hän voisi kantaa osansa perheen arjesta. Sieltäkin suunnalta on pilkahtelemassa vihreää valoa.

Topi Tapani alkaa näköjään heräillä ja on pikku herran lounasaika..noniin...näin me heräillään..äidin pieni Topi-ukko!!

Niin, meidän perhe sai oikeaan aikaan riittävästi ja tarpeeksi monialaista tukea vielä orastavan kriisin vaiheessa...en edes uskalla ajatella, miten olisi voinut käydä, jos tilanne olisi vain jatkunut entisellään..

Lapsiperheiden palvelut -ryhmän tehtävänanto

KTO/IHMISEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN

LAPSIPERHEIDEN PALVELUT-RYHMÄ /Niemisen perheen nuoren, Kallen tarina

TEHTÄVÄN ANTO:

Laatikaa muille opiskelijoille jaettava esitys lapsiperheiden palveluista. www.finlex.fi--> Ajantasainen lainsäädäntö -> lastensuojelulaki, nuorisolaki

1. Selvittäkää, miten Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden/nuorten palvelut on järjestetty ja tehkää lyhyt esitys niistä. Pohtikaa valmiiksi muutama kysymys opintokäynnille ANKKURI-tiimiin, os. Hämeenlinnan pääpoliisiasema, Kasarminkatu 14, 6.9.12 klo 9.00 - 10.00. Teidät ottaa vastaan tiimin sosiaalityöntekijä Jonna Laitonen.

2. Voitte käyttää seuraavaa jäsenystä apuna:

a. Perehtykää lapsiperheiden sosiaalipalveluihin. Kertokaa lyhyesti palveluista, esitelkää niitä, mitä ne sisältävät. Hyödyntäkää Turvaverkko vai trampoliini-oppikirjan sivuja 71-87 ja 225-233 (2011), s. 69-89 (2006) ja Hämeenlinnan kaupungin www.sivuja (esim. lapsiperheiden koptipalvelu, perhetyö). Tehkää kooste näistä palveluista.

b. Pohtikaa lasten ja lapsiperheiden asemaa tämän päivän yhteiskunnassa ja lapsiperheille suunnattujen palveluiden riittävyyttä. Pohtikaa erityisesti ennaltaehkäisevän lastensuojelun keinoja tukea perheitä. Hyödyntäkää sanomalehtiä, ammattilehtiä, omia kokemuksianne.

Jatkakaa Niemisen perheen pojan, Kallen tarinaa ja kuvatkaa oppimanne ja selvitystyönne tuloksena hänen tarvitsemansa/mahdolliset palvelut. Laatikaa kirjallinen (tms. esim. power-point) esitys ja lähettäkää moodlen palautuskansioon, opettaja tarkistaa tehtävän. Tehtävä esitetään muulle luokalle.

Päihdepalvelujen ryhmän tehtävänanto

**KTO/IHMISEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN
PÄIHDEPALVELUJEN RYHMÄ /Niemisen perheen isän, Jannen, tarina
TEHTÄVÄN ANTO:**

Laatikaa muille opiskelijoille esitys päihdepalveluista. Hyödyntäkää Turvaverkko vai trampoliini kirjaa (sivuja 207 - 223 (2011) , 173-189(2006) ja päihdehuoltolaki (www.finlex.fi-->päihdehuoltolaki)

Selvittäkää, miten Hämeenlinnan kaupungin päihdepalvelut on järjestetty ja tehkää lyhyt esitys niistä. Pohtikaa valmiiksi muutama kysymys (esim. ehkäisevästä päihdetyöstä, työnantajan hoitoonohjaus velvoitteesta jne.)opintokäynnille **6.9.12 Hämeenlinnan A-klinikalle, os. Viipurintie 1-3, 3 krs. klo 11.15 -11.45. Tapaaminen on sovittu sairaanhoitaja Mikko Kemppaisen kanssa, joka on teitä vastaanottamassa.**

Perehtykää myös erilaisiin päihdetesteihin ja esittäkää ainakin yksi testi ([www. paihdelinkki.fi](http://www.paihdelinkki.fi))

Pohtikaa ryhmässänne lisäksi suomalaista juomiskulttuuria, suomalaisten suhdetta alkoholiin ja miten sitä kuvailisitte? Voitte myös vaihtaa kokemuksianne ja ajatuksianne siitä, miten alkoholin käyttö näkyy työelämässä. Miten lähihoitajana ottaisitte alkoholinkäytön puheeksi esim. asiakkaan tai työkaverin kanssa?

Jatkakaa Niemisen perheen isän tarinaa ja kuvatkaa oppimanne ja selviytystyönne tuloksena Jannen tarvitsemat/mahdolliset palvelut.Laatikaa kirjallinen (tms.esim power-point) esitys ja lähettäkää se palautuskansoon, opettaja tarkistaa tehtävän. Tehtävä esitetään muulle luokalle.

Lapsiperheiden palveluiden ja päihderyhmän jatkotarinat

”Kallen tarina jatkuu...

Ankkuriväki halusi tavata ehdottomasti myös Kallen vanhemmat. Ankkurin periaatteisiin kuuluu hoitaa koko perhettä, nuoren vaikeudet kun johtuvat usein hankalasta tilanteesta kotona. Koska Kallen äiti oli vuodepotilas ankkurilaiset tekivät kotikäynnin, myös Kallen isä velvoitettiin saapumaan paikalle matkatöissään huolimatta.

Koska Kallen vanhemmilla ei tuntunut riittävän Kallen ongelmien auttamiseen voimia, Ankkuritiimi ehdotti Kallelle ulkopuolista tukihenkilöä. Tukihenkilöksi löytyi sosionomiksi opiskeleva nuorimies Jere. Jerellä oli vielä tuoreessa muistissa omat nuoruuden toilailut ja oman paikan etsiminen tässä maailmassa. Jere ja Kalle tapailivat aluksi viikoittain, kävivät leffassa tai vaan hengailemassa kaupungilla, siinä sivussa Jere ja Kalle kävivät hyviä keskusteluja ja Kallelle alkoi löytyä suunta elämässä... Syksyn aikaiset koululintsaamisetkin saatiin kuriin.

Kallen yhtenä huolena mieltä oli jäytännyt peruskoulun jälkeinen elämä, 15-vuotiaana oli vaikeaa tietää mitä haluaa aikuisena tehdä, kun tuntuu siltä, ettei mikään kiinnostusta ja välillä siltäkin, että ”musta ei ole mihinkään”.

Koulun opolta Kalle ei kokenut saavansa ymmärrystä (ihan turha hemmo). Jere ohjasikin nuoren ystävänsä Te-keskukseen, siellä Jerekin aikoinaan erilaisten testien ja ammatinvalinnan psykologin avulla löysi nämä sosionomin opintonsa, saipa sitten apua hakuvaiheessa vielä Te-keskuksen koulutusneuvojilta.

Eräänä syksyisenä viikonloppuna Kalle löysi itsensä a-klinikan selviämisasemalta pahemmin juopuneen ystävänsä kanssa. Siellä käytiin syvällisiä keskusteluja henkilökunnan kanssa, henkilökunta ei syytellyt, keskustelu oli rakentavaa. Kallen silmät avautuivat tajuamaan, että vielä on mahdollista tehdä täyskäännös. Henkilökunta muistutti Kallea, että hän on jo menossa parempaan suuntaan ja voi olla tukena ystävilleenkin.

Kun perheen isä Janne sai omat asiansa hallintaan hän pystyi enemmän keskittymään poikaansa. He aloittivat yhdessä vanhan Ladan kunnostamisen, tavoitteena on että Kallella on huikea menopeli alla, kun hän parin vuoden kuluttua saa ajokortin.”

”Miten Jannen tarina jatkui...

JANNE NIEMINEN

Hakeutui hoitoon:

- Useita tapaamisia A-klinikalla
- Motivoitunut Janne jatkaa vertaistuen avulla hoitoaan.
- Perhe saa tukea AI-Anon perheiden tukiryhmästä.
- Työnantaja tukee Jannen hoitoa maksamalla osittaista palkkaa hoidon ajalta.
- Janne palaa töihin virkeänä ja työnkuvaa on muutettu vähemmän henkisesti kuormittavaksi.

Ei hakeutunut hoitoon:

- Janne ei motivoitunut hoidosta ja jatkaa samaa elämäntyyliä.
- Vaimo ottaa avioeron
- Eikä Jannesta sen koommin ole kuultu... ”

Itse- ja vertaisarviointi ryhmätyöskentelystä

IHMISEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN
ITSE- JA VERTAISARVIOINTI RYHMÄTYÖSKENTELYSTÄ
RYHMÄTYÖN AIHE:

Opiskelijan nimi _____

1. Arvioi omaa panostasi ryhmätyöskentelyssä.
Miten aktiivinen olit opintokäynnillä (esitit esim. kysymyksiä)
Kuinka suuri oli osuutesi kirjallisen ryhmätyön tekemisessä?
Arvioi omaa panostasi suullisesti ja anna lisäksi arvosana 1-3 (tyydyttävä, hyvä, kiitettävä)

2. Arvioi ryhmäsi muiden opiskelijoiden osuus samalla periaatteella kuin omasi.

NÄMÄ ARVIOINNIT KÄYDÄÄN YHDESSÄ JOKAISEN RYHMÄN KANSSA KESKUSTELLEN LÄPI RAKENTAVASSA HENGESSÄ☺

Kysely tarinan käytöstä lähihoitajan ammatillisen peruskouluksen valmistavassa opetuksessa.

Hei!

Pyydän sinua tutustumaan tähän pieneen kyselyyn huolellisesti. Alussa on muutama kysymys (ikäluokka, sukupuoli, aiempi koulutuksesi), joihin voit vastata merkitsemällä ruksin (x) asianomaisen kohdan ympärään (o).

Varsinaiset vastausvaihtoehdot on esitetty väittäminä. Merkitse mielestäsi osuvin vaihtoehto (täysin erimieltä, erimieltä, en osaa sanoa, samaa mieltä, täysin samaa mieltä) ja merkitse siihen varattuun kohtaan ruksi (x). Huomaa, että väittämät ovat myönteisiä tai kielteisiä, joten lue ne tarkasti.

Kyselyn lopussa on kohta "Mitä muuta haluat sanoa", johon voit kertoa, kommentoida, antaa palautetta tms., mitä sinulle vielä tulee mieleen Niemisen perheen tarinan käytöstä "Ihmisen kasvun tukeminen"-opetusjakson opetuksessa.

Kiitos jo etukäteen vastauksestasi =)

Yst. terveisin Tytti

TARINA OLI HYVÄ JUTTU!

LIITE 7/2

Ikä:

- alle 20 v
 20 -30 v

 30- 40 v
 40 - 50 v
 50 -60 v

Sukupuoli:

- Nainen
 Mies

Koulutus ennen näitä opintoja:

- Peruskoulu
 Ammatillinen peruskoulutus
 Lukio
 Ammattikorkeakoulu (AMK)
 Muu koulutus _____

Väittämät	täysin eri- mieltä	erimieltä	en osaa sanoa	samaa miel- tä	täysin samaa mieltä
Niemisen perheen tarinan käyttö opetuksessa auttoi minua oppimaan asioita Ihmisen hyvinvoinnin tukemisen - opetuskokonaisuudessa					
Tarinan avulla opetet- tavat asiat liittyivät paremmin käytäntöön					
Tarina teki opetukses- ta enemmän kokonai- suuden, joka oli hel- pompi omaksua					
Tarina liitti opetuksen eri osa-alueita toisiin- sa					
Muistan paremmin jatkoissa oppimani asiat tarinan avulla					
Tarinan käyttö ope- tuksessa sekoitti ope- tettavan kokonaisuus- den					
Tarina teki opittavien asioiden hahmottami- sen vaikeaksi					
Tarinan käyttö ope- tuksessa ei auta minua muistamaan oppimiani asioita paremmin					
Tarinan käyttö ei auta minua liittämään ope- tettua asiaa paremmin käytäntöön					

